

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на икономиката, енергетиката и туризма

ПЪРВИ НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРИЯ В НАСЪРЧАВАНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

**Подготвен в изпълнение на чл.22, ал.1 от Директива 2009/28/ЕО за
насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници**

и съгласно

**Модел за докладите за напредъка, подавани от държавите-членки съгласно
Директива 2009/28/ЕО**

Декември 2011 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

0. Брутно крайно потребление на енергия	4
1. Дялове (общо и по сектори) на действителното потребление на енергия от възобновяеми източници в предходните 2 години (2009 г. и 2010 г.) (член 22, параграф 1 от Директива 2009/28/ЕО)	4
2. Мерки, предприети през предходните 2 години и/или планирани на национално равнище за насърчаване използването на енергия от ВИ, като се има предвид индикативната крива за постигане на националните цели за енергия от ВИ съгласно Вашия Национален план за действие за енергията от ВИ. (Член 22, параграф 1, буква а) от Директива 2009/28/ЕО)	9
2.а Моля, опишете постигнатия напредък при оценката и подобряването на административните процедури, с оглед отстраняване на регулаторни и нерегулаторни препятствия за развитието на енергията от възобновяеми източници. (Член 22, параграф 1, буква д) от Директива 2009/28/ЕО)	19
2.б Моля, опишете мерките за осигуряване на преноса и разпределението на електроенергията, генерирана от възобновяеми енергийни източници и за подобряване на нормативната уредба относно поемането и разпределянето на разходите за присъединяване и усилване на електроенергийната мрежа. (Член 22, параграф 1, буква е) от Директива 2009/28/ЕО)	23
3. Моля, опишете схемите за подпомагане и други действащи понастоящем мерки, за насърчаване използването на енергията от ВИ и докладвайте за всякакви промени на реално използваните мерки в сравнение с посочените във Вашия Национален план за действие за енергията от ВИ. (Член 22, параграф 1, буква б) от Директива 2009/28/ЕО)	26
Административни мерки	26
Финансови мерки	27
Подкрепени проекти през 2009 г. и 2010 г. по отделните мерки по Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.	34
4. Моля, включете информация в съответните случаи за това как схемите за подпомагане са структурирани по начин да отчитат такива приложения на енергия от ВИ, които пораждат допълнителни ползи, но може да са свързани с по-високи разходи, включително производството на биогорива от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали. (Член 22, параграф 1, буква в) от Директива 2009/28/ЕО)	41
5. Моля, включете информация относно функционирането на системата за гаранции за произход на електроенергията, топлинната енергия и охладителната енергия от възобновяеми източници, както и за взетите мерки за осигуряване на надеждност и защита срещу измами в тази система. (Член 22, параграф 1, буква г) от Директивата за Гарантирането на произхода на електрическата енергия от ВЕИ става чрез сертифициране на продадената на обществения доставчик (НЕК) и на крайните снабдителни (ЧЕЗ, ЕОН, ЕВН) електрическа енергия. (Член 22, параграф 1, буква г) от Директива 2009/28/ЕО)	42
6. Моля, опишете какво се е случило през предходните 2 години в областта на разполагаемостта и използването на ресурси от биомаса за енергийни цели. (Член 22, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/28/ЕО)	43
Дървесна биомаса	43
Биомаса от селското стопанство	44
Енергийни култури	44
Дървесни остатъци	45

7. Моля, включете информация за евентуални промени в цените на стоките на база биомаса, както и в земеползването във Вашата държава-членка през последните 2 години, свързани с нараснало използване на енергия от биомаса и на други видове енергия от възобновяеми източници. Моля, когато е възможно, цитирайте съответна документация за тези въздействия във Вашата страна. (Член 22, параграф 1, буква з) от Директива 2009/28/ЕО) 48
8. Моля, опишете разработването и дела на биогоривата, произвеждани от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали. (Член 22, параграф 1, буква и) от Директива 2009/28/ЕО) 50
9. Моля, включете информация за оценените въздействия на производството на транспортни биогорива и други течни горива от биомаса върху биоразнообразието, водните ресурси, качеството на водите и почвите във Вашата страна през предходните 2 години. Моля, включете информацията относно начина на оценяване на тези въздействия, с цитиране на съответната документация за тези въздействия във Вашата страна. (Член 22, параграф 1, буква й) от Директива 2009/28/ЕО) 50
- Климатични фактори и качество на въздуха 51
- Води 51
- Почви и земни недра 51
- Ландшафт 51
- Биоразнообразие 52
10. Моля, направете оценка на нетните намаления на емисии на парникови газове в резултат от използването на енергия от възобновяеми източници (член 22, параграф 1, буква к) от Директива 2009/28/ЕО) 52
- Биогорива 52
- Електрическа енергия 53
- Топлинна енергия и енергия за охлаждане 53
11. Моля докладвайте данните (за предходните 2 години) и дайте прогнозна оценка (за следващите години до 2020 г.) за излишъка/недостига на производството на енергия от възобновяеми източници спрямо индикативната крива, който може да бъде прехвърлен на/внесен от други държави-членки и/или трети страни, както и оценка на потенциала за съвместни проекти в периода до 2020 г. (Член 22, параграф 1, букви л) и м) от Директива 2009/28/ЕО) 55
- 11.1. Моля, включете подробни данни за статистическите прехвърляния, съвместните проекти и правилата за вземане на решения при съвместни системи за подпомагане 55
12. Моля, включете информация за това как е била направена прогноза за дела на биоразградимите отпадъци от отпадъците, използвани за производство на енергия, както и какви стъпки са предприети за подобряване и верифициране на този вид прогнози. (Член 22, параграф 1, буква н) от Директива 2009/28/ЕО) 56

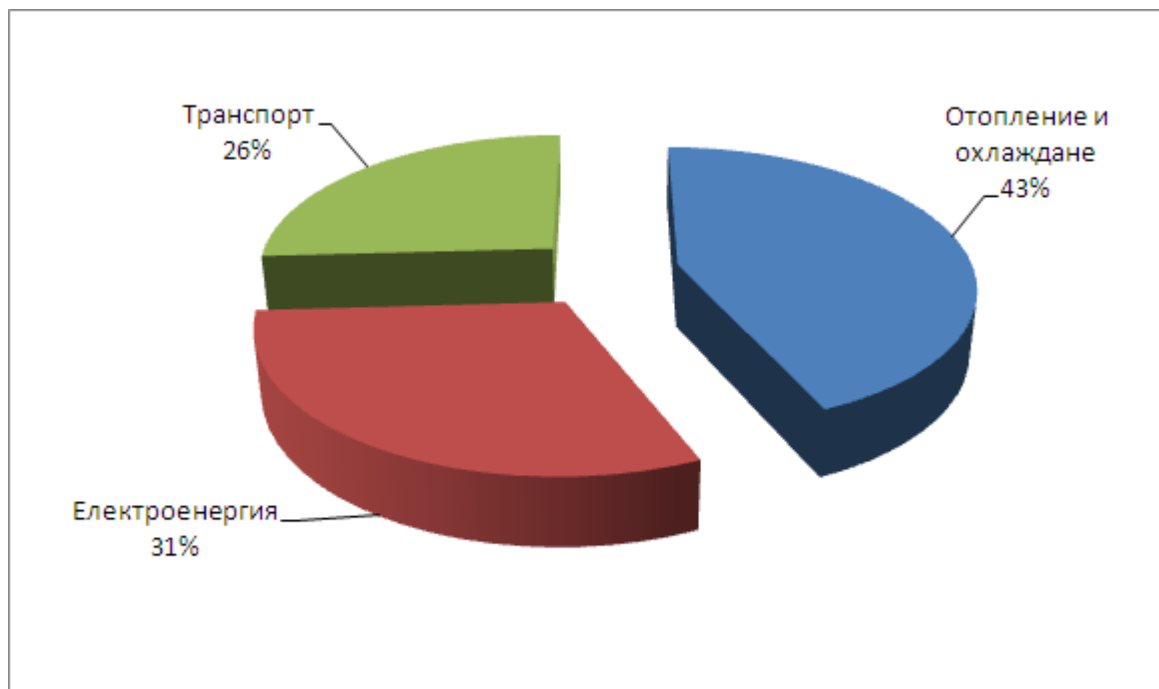
0. Брутно крайно потребление на енергия

Брутното крайно потребление на енергия в страната е показано в следващата таблица. То се запазва постоянно през периода 2009 – 2010 г. Най-голям е дялът на топлинната енергия, следван от този на електрическата енергия.

Таблица 0: Брутно крайно потребление на енергия

Сектори	2009	2010
Отопление и охлаждане, ktce	4 447	4 586
Електроенергия, ktce	3 203	3 224
Транспорт, ktce	2 776	2 729
Общо, ktce	10 426	10 539

Източник: Енергийни баланси 2009 г. и 2010 г., Национален статистически институт (НСИ)

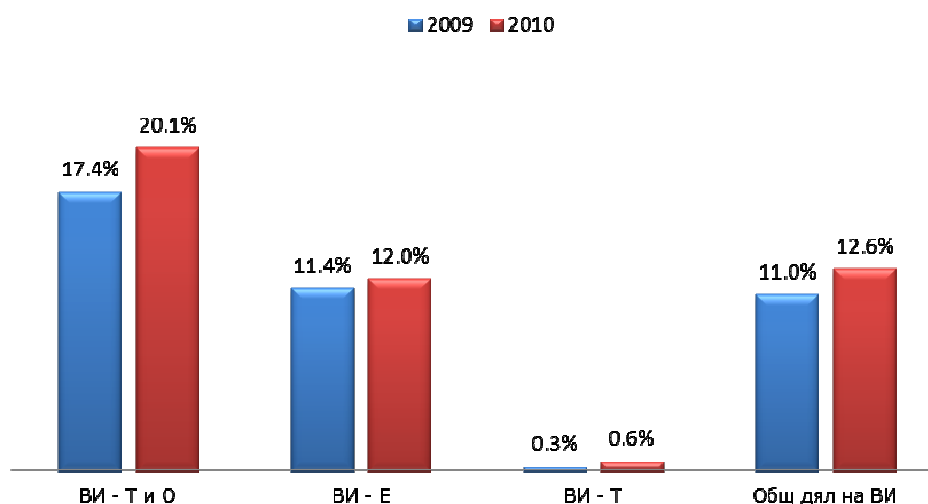
Фигура 0: Разпределение по сектори в брутното крайно потребление на енергия през 2010 г.

1. Дялове (общо и по сектори) на действителното потребление на енергия от възобновяеми източници в предходните 2 години (2009 г. и 2010 г.) (член 22, параграф 1 от Директива 2009/28/ЕО)

Разпределението на енергията от възобновяеми източници (ВИ) е показана в Таблица 1 и на Фигура 1. Прави впечатление значителното нарастване на възобновяемата енергия (ВЕ) за отопление, но недостатъчното ѝ развитие в сектора на транспорта.

Таблица 1: Дялове на енергията от възобновяеми източници по сектори (енергия за топлинни и охладителни цели, електроенергия и транспорт) и общ дял на енергията от възобновяеми източници¹

	2009	2010
ВИ за Отопление и охлаждане ² (%)	17,4%	20,1%
ВИ за Електроенергия ³ (%)	11,4%	12,0%
ВИ за Транспорт ⁴ (%)	0,3%	0,6%
Общ дял на ВИ ⁵ (%)	11,0%	12,6%
<i>Включително дял на енергия от ВИ, придобита по механизмите за сътрудничество⁶ (%)</i>	0,0%	0,0%
<i>Излишък, който може да се използва по механизмите за сътрудничество⁷ (%)</i>	0,0%	0,0%

Фигура 1: Дялове на енергията от ВИ по сектори и общ дял на енергията от ВИ

¹ За улеснение на съпоставката с Таблица 3 и Таблица 4а от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници (NREAPs).

² Дял на възобновяемата енергия в енергията, използвана за топлинни и охладителни цели — брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници за топлинни и охладителни цели (съгласно дефинициите в член 5, параграф 1, буква б) и член 5, параграф 4 от Директива 2009/28/ЕО), разделено на общото брутно крайно енергопотребление за топлинни и охладителни цели. Използва се същата методика както в Таблица 3 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

³ Дял на енергията от възобновяеми източници в електроенергията — брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници (съгласно дефинициите в член 5, параграф 1, буква а) и член 5, параграф 3 от Директива 2009/28/ЕО), разделено на общото брутно крайно електропотребление. Използва се същата методика както в Таблица 3 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

⁴ Дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта — брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници за транспортни цели (съгласно дефинициите в член 5, параграф 1, буква в) и член 5, параграф 5 от Директива 2009/28/ЕО), разделено на сумарното потребление за транспортни цели на: 1) бензин; 2) дизелово гориво; 3) биогорива, използвани в автомобилния и железопътния транспорт и 4) електроенергия, използвана в сухопътния транспорт (както са отразени в ред 3 от Таблица 1 в Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници). Използва се същата методика както в Таблица 3 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

⁵ Дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно енергопотребление. Използва се същата методика както в Таблица 3 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

⁶ Изразен като процентни пунктове от общия дял на енергията от възобновяеми източници.

⁷ Изразен като процентни пунктове от общия дял на енергията от възобновяеми източници.

Таблица 1а: Изчислителна таблица за енергията от възобновяеми източници, влизаща в състава на крайното енергопотребление на всеки от секторите (хил. т н.е.)⁸

	2009	2010
(А) Брутно крайно потребление на енергия от ВИ за топлинни и охладителни цели	772	923
(В) Брутно крайно потребление на електроенергия от ВИ	345	384
(С) Брутно крайно потребление на енергия от ВИ в транспорта	8	17
<i>(D) Общо брутно потребление на енергия от ВИ⁹</i>	1 125	1 324
(Е) Статистическо прехвърляне на потребление на енергия от ВИ <u>към</u> други държави-членки	0	0
(F) Статистическо прехвърляне на потребление на енергия от ВИ <u>от</u> други държави-членки и трети страни	0	0
(G) Приведено за сравнение с целта потребление на енергия от ВИ, (D)-(E)+(F)	1 125	1 324

В следващата таблица 1б е показан приносът на всеки източник / технология за производство на електрическа енергия от ВИ. При водната енергия в отделна група са показани мощностите, които имат смесен състав – генератори и помпи. Централата с обратими агрегати, която не използва допълнително води, освен изпомпаните, е ПАВЕЦ Чаира. На съответстващия ред е показана мощността на помпите и употребената от тях енергия за изпомпване на водата в горния басейн.

⁸ Тази таблица улеснява съпоставката с данните в Таблица 4а от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

⁹ Съгласно член 5, параграф 1 от Директива 2009/28/ЕО, получените от възобновяеми източници газови горива, електроенергия и водород следва да се отчитат само веднъж. Не се разрешава двойно отчитане.

Таблица 16: Общ действителен принос (изразен като инсталирана мощност и брутно електропроизводство) на всяка една технология за електропроизводство от ВИ в Република България за постигане на целите за 2020 г. и на индикативната крива за дяловете на енергията от ВИ в електроенергията¹⁰

	2009		2010	
	MW	GWh	MW	GWh
ВЕЦ ¹¹ :	2 156	3 598	2 188	3 709
без помпено акумулиране	1 621	2 957	1 653	4 330
<1MW	44	137	47	187
1 MW–10 MW	204	614	216	815
>10MW	1 373	2 206	1 390	3 328
помпена	788	852	788	929
смесена (със и без помпено акумулиране) ¹² :	535	462	535	769
Геотермални електроцентрали	0	0	0	0
Слънчеви електроцентрали:	2	3	25	15
фотоелектрични	2	3	25	15
с концентриране на светлината	0	0	0	0
Енергия на приливите и отливите, на вълните и океанска енергия	0	0	0	0
Вятърни инсталации:	333	412	488	722
разположени на сушата	333	412	488	722
разположени в морето	0	0	0	0
Биомаса ¹³ :	3	4	3	16
твърда биомаса	0	0	0	0
биогаз	3	4	3	16
течни горива от биомаса	0	0	0	0
ОБЩО	2 494	4 017	2 704	4 461
от които когенерационни централи (CHP)	0	0	0	0

¹⁰ Тази таблица улеснява съпоставката с данните в Таблица 10а от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници

¹¹ Данни, нормализирани в съответствие с Директива 2009/28/ЕО и методиката на Евростат.

¹² Съгласно новата методика на Евростат.

¹³ Тук следва да бъдат отчетена само биомасата, съответстваща на критериите за устойчиво развитие производство (sustainability criteria) — вж. последната алинея от параграф 1 на член 5 от Директива 2009/28/ЕО.

Таблица 1в: Общ действителен принос (в крайното енергопотребление на всяка една технология за производство на енергия от ВИ в Република България за постигане на обвързващите цели за 2020 г. и на индикативната крива за дяловете на енергията от възобновяеми източници в енергията за топлинни и охладителни цели (хил. т н.е.)¹⁴

	2009	2010
Геотермална енергия (с изключение на нискотемпературната геотермална топлина, използвана в термопомпени инсталации)	33	33
Слънчева енергия	0	10
Биомаса	746	899
<i>твърда биомаса</i>	742	883
<i>биогаз</i>	0	3
<i>течни горива от биомаса</i>	4	13
Възобновяема енергия от термопомпи	0	0
<i>въздушносвързани</i>	0	0
<i>земносвързани</i>	0	0
<i>водносвързани</i>	0	0
ОБЩО	779	942
<i>От която за топлофикационни системи</i>	1	2
<i>От която биомаса, използвана в домакинствата</i>	672	710

Таблица 1г: Общ действителен принос на всяка една технология за производство на енергия от ВИ в Република България за постигане на обвързващите цели за 2020 г. и на индикативната крива за дяловете на енергията от ВИ в енергията в транспортния сектор (хил. т н.е.)^{15,16}

	2009	2010
Биоетанол / био етил терт-бутил етер (bio-ETBE)	0	0
<i>От които биогорива съгласно член 21, параграф 2</i>	0	0
<i>От които вносни</i>	0	0
Биодизел	4	11
<i>От които биогорива съгласно член 21, параграф 2</i>	0	0
<i>От които вносен</i>	0	0
Водород, произведен на базата на ВИ	0	0
Електроенергия от ВИ	3	3
<i>Вкл. използвана в автомобилния транспорт</i>	0	0
<i>Вкл. използвана в неавтомобилния транспорт</i>	3	3
Други (като биогаз, студенопресовано олио и т.н.) — моля посочете видовете	0	0
<i>От които биогорива съгласно член 21, параграф 2</i>		
Биоетанол / био етил терт-бутил етер (bio-ETBE)	7	14

¹⁴ Тази таблица улеснява съпоставката с данните в Таблица 11 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

¹⁵ От количествата биогорива следва да бъдат отчетени само тези, които съответстват на критериите за устойчиво развитие производство (sustainability criteria), вж. последната алинея от параграф 1 на член 5 от Директива 2009/28/ЕО.

¹⁶ Тази таблица улеснява съпоставката с данните в Таблица 12 от Националните планове за действие за енергията от възобновяеми източници.

2. Мерки, предприети през предходните 2 години и/или планирани на национално равнище за насърчаване използването на енергия от ВИ, като се има предвид индикативната крива за постигане на националните цели за енергия от ВИ съгласно Вашия Национален план за действие за енергията от ВИ. (Член 22, параграф 1, буква а) от Директива 2009/28/ЕО).

Таблица 2: Обобщени данни за всички политики и мерки

Наименование и означение на мярката	Вид мярка	Очакван резултат	Целева група и/или дейност	Съществуваща или планирана мярка	Начална и крайна дата на мярката
Към Съществуващи мерки от табл. 5 на НПДЕВИ					
1. Преференциални цени за електрическа енергия, произведена от ВИ (FiT)	Финансова	Производство на електрическа енергия (ktoe)	Инвеститори	Съществуваща**** *	<p>Преференциалните цени въведени със Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата (ЗВАЕИБ) от 2007 г. със сроковете за изкупуване са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 25 г. – за електрическата енергия, произведена от геотермална и слънчева енергия; - 15 г. – за електрическата енергия, произведена от др. ВЕИ, с изключение на ВЕЦ с инсталирана мощност над 10 MW. <p>С приемането на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) сроковете за изкупуване са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20 г. – за електрическата енергия, произведена от геотермална и слънчева енергия, и биомаса; - 12 г. – за електрическата енергия, произведена от вятърна енергия; - 15 г. – за електрическата енергия,

					произведена от водноелектрически централи Мярката е действаща.
2. Задължително и приоритетно присъединяване на производители на електрическа енергия от ВИ към мрежата	Регулаторна	Произведена електрическа енергия (ktoe)	Инвеститори	Съществуваща****	Мярката е въведена през 2007 г. С новия ЗЕВИ е установен нов подход и са въведени стъпки предхождащи процеса по присъединяване.
3. Заплащане само на преките разходи за присъединяване към мрежата	Регулаторна	Инсталирана мощност (MW/година)	Инвеститори	Съществуваща****	Съгласно новия ЗЕВИ цената за присъединяване включва разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване. Мярката е действаща. Няма краен срок.
4. Дългосрочен договор за изкупуване на електрическа енергията, произведена от ВИ	Регулаторна	Произведена електрическа енергия (ktoe)	Инвеститори	Съществуваща****	Съгласно ЗВАЕИБ: 25/15 г. С новия ЗЕВИ: 20/15/12 години
5. Задължително изкупуване на произведената електрическа енергия от ВИ, с изключение на ВЕЦ с инсталирана мощност по-голяма от 10 MW	Регулаторна	Произведена електрическа енергия (ktoe)	Инвеститори	Съществуваща****	От 2007 г. съгласно ЗВАЕИБ до май 2011 г. С новия ЗЕВИ: предоставяне на гарантиран достъп; гарантиране на преноса и разпределението; предоставяне на приоритет при диспечирание; изкупуване на електрическата енергия, произведена от ВИ, за определен в този закон срок; Мярката е действаща.
6. Изплащане на неустойка при ограничаване на	Финансова	Произведена електрическа енергия	Инвеститори	Съществуваща	Начална дата 2007 г. Няма краен срок.

производството по вина на оператора на мрежата ¹⁷		(ktoe)			
7. Механизъм за компенсирание на разходите на обществения доставчик и крайните снабдители при изкупуване на електрическа енергия от ВИ по преференциални цени	Регулаторна	Произведена електрическа енергия	Мрежи, инвеститори потребители	Съществуваща****	От 2007 г. Няма краен срок.
8. Лицензионен режим за производители на електрическа енергия от ВИ с инсталирана мощност над 5 MW	Регулаторна	Произведена енергия	Производители	Съществуваща	Мярката е действаща. Няма краен срок.
9. Сертификати за произход	Регулаторна	Произведена енергия от ВИ(ktoe)	Инвеститори	Съществуваща****	Сертификатите за произход се издават съгласно Наредбата за издаване на сертификати за произход на електрическата енергия, произведена от ВЕИ от 1 януари 2008 г. до 31 декември 2011 г. С новия ЗЕВИ сертификатите за произход се заменят с гаранции за произход и се издават съгласно Наредбата за условията и реда за издаване, прехвърляне, отмяна и признаване на гаранциите за произход на енергията от ВИ за стандартно количество енергия от ВИ от 1 MWh.
10. Задължение за лицата,	Регулаторна	Производство и	Инвеститори, търговци	Съществуваща****	Съгласно ЗВАЕИБ: от 2007

¹⁷ Операторът на електроенергийната система трябва да дава приоритет на работата и натоварването на ВИ. При оперативното управление за запазване сигурността на работата системата или за предотвратяване претоварване на елементи от електрическата мрежа, Електроенергийния системен оператор или операторите на разпределителните електрически мрежи могат да ограничават, включително да изключват от работа, производители на електрическа енергия от ВИ. Тези случаи не се смятат за вина на операторите на електрически мрежи и те не дължат неустойки или компенсации за пропуснати ползи.

които предлагат на пазара течни горива от нефтен произход за нуждите на транспорта да предлагат горивата за дизелови и бензинови двигатели смесени с биогорива в процентното съотношение, регламентирано със ЗВАЕИБ и понастоящем със ЗЕВИ		потребление на биогориво (ktoe)			г. Съгласно новия ЗЕВИ поетапно: - от 01.01.2012 г. за биодизел - от 01.06.2012 г. за биоетанол Няма краен срок.
11. Въведено намаление на акцизната ставка за смеси на биогорива с течни горива от нефтен произход при определено процентно съотношение	Финансова	Производство и потребление на биогориво (ktoe)	Инвеститори, търговци и администрация	Съществуваща	ноември 2009 – ноември 2011 ¹⁸
12. Определен е органа осъществяващ контрол върху качеството на чистите биогорива и смесите на биогорива	Административна	Потребление на биогорива в транспорта	Разпространители и крайни потребители	Съществуваща	2007 г. Мярката е действаща. Няма краен срок.
13. Осигурено оборудване за изпитване на чисти биогорива от Държавната агенция за метрологичен и технически контрол	Административна	Потребление на биогорива в транспорта	Разпространители, крайни потребители, администрация	Съществуваща	От края на 2009 г. Няма краен срок.
14. Кредитна линия за енергийна ефективност и ВЕИ (КЛЕЕВЕИ)	Финансова	Произведена електрическа енергия (ktoe)	Инвеститори, крайни потребители (стопански)	Съществуваща	Програмата приключи през 2011 г. и се предвижда удължаване до 2013 г.
15. Програма „Енергийна ефективност“ на Европейската Инвестиционна Банка и Международен Фонд „Козлодуй“	Финансова	Производство на енергия от ВИ	Инвеститори	Съществуваща	Няма срок
16. Предприятието за управление на дейностите по	Финансова	Производство на електрическа енергия от	Инвеститори	Съществуваща	Няма срок

¹⁸ Нотификация за държавна помощ № N 607/2008 – България: Намаляване на облагането на биогоривата, 23.11.2009 г.

опазване на околната среда		малки ВЕЦ			
17. Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013“	Финансова	Производство на електрическа енергия от ВИ	Инвеститори	Съществуваща	Начало 2010 г. Край 2013 г.
18. Програма за развитие на селските райони, 2007-2013 г.	Финансова	Производство на енергия от ВИ	Инвеститори	Съществуваща	Начало 2010 г. Край 2013 г.
19. Оперативна програма „Регионално развитие“	финансова	Производство и потребление на енергия от ВИ	Инвеститори, население	съществуваща	2007-2013 г.
20. Оперативна програма „Околна среда“	финансова	Производство на електрическа енергия чрез оползотворяване на отделените газови емисии (метан) от депата за битови отпадъци	Общини	съществуваща	2007-2013 г.
21. Прилагане на мерките по ЗНИ и правилника за неговото прилагане, когато са приложими	Административни, Финансови	Подобряване на бизнес средата	Инвеститори	Съществуваща	От 2008 г. до 2010 г.

Към Планирани мерки от табл. 5 (продължение 1) на НПДВИ

1. Създаване на Агенция за устойчиво енергийно развитие	Административна	Инсталирана мощност, произведена и потребена енергия от ВИ, промяна на поведението	Инвеститори, енергийни предприятия, крайни потребители, органи по планирането, асоциации и браншови камари, монтажни организации	Съществуваща	2011 г. - Няма краен срок
2. Съставяне на междуведомствен съвет на политическо ниво за координиране на политиката за развитие на ВИ	Административна	Създаване на политики и законодателни инициативи за развитие на ВИ	Публична администрация	Планирана	2012 г. - Няма краен срок
3. Съставяне на	Мека	Инсталирана мощност,	Инвеститори, енергийни	Планирана	2012 г. - Няма краен срок

консултативна група за подпомагане изпълнението на Плана за действие за ВИ		произведена енергия, промяна на поведението, въвеждане на ефективни технологии	предприятия, крайни потребители, публична администрация, асоциации и браншови камари, монтажни организации		
4. Разработване на географска информационна система (ГИС) за България	Мека	Инсталирана мощност, производство на енергия	Инвеститори, публична администрация, крайни потребители	Планирана	2013 г. - Няма краен срок
5. Методически ръководства за етапите в процеса на инвестиране във ВИ по видове източници	Административна	Инвестиционен процес, инсталирана мощност, промяна на поведението	Инвеститори, публична администрация, крайни потребители	Планирана	2012 г. - Няма краен срок
6. Съгласуване на сключените предварителни договори за присъединяване с изискванията на новия ЗЕВИ	Административна	Инсталирана мощност, промяна на поведението	Инвеститори , публична администрация	Съществуваща	2011 г. - Няма краен срок
7. Административно обслужване на едно гише	Административна	Нова инсталирана мощност (MW/година)	Инвеститори, крайни потребители	Предложена	2015 г.- Няма краен срок
8. Повишаване на административната компетентност и капацитет на служителите, отговорни за издаване на разрешения и лицензи	Административна	Промяна на поведението	Органи, издаващи разрешения (всички нива)	Планирана	2011 г.- Няма краен срок
9. Финансиране на проекти за производство на енергия от ВИ и енергийна ефективност	Финансова	Инсталирана мощност, произведена и потребена енергия, спестени емисии	Инвеститори, крайни потребители	Планирана	2011 г.- Няма краен срок
10. Разработване на правила и използване на средства от схемата за търговия с емисии (СТЕ)	Финансова	Инсталирана мощност, произведена и потребена енергия, спестени емисии	Инвеститори, крайни потребители	Планирана	2013 – 2020 г.
11. Подобряване на процедурите за издаване на разрешения и подписване на	Регулаторна	Инсталирана мощност, производство на енергия	Ел. компании, инвеститори	Предложена	2011 г. – постоянно Няма краен срок

договори за присъединяване					
12. Подкрепа на изграждането на нова инфраструктура за пренос и разпределение свързана с присъединяването на нови производители от ВИ-статут на национален инфраструктурен обект	Административна и регулаторна	Нова инсталирана мощност (MW/година)	Инвеститори, крайни потребители	Предложена	2011 г. – постоянно, няма краен срок
13. Въвеждане на конкуренция между ВИ за производство на енергия	Регулаторна	Инсталирана мощност, производство на енергия	Ел. компании, инвеститори	Планирана	2012 г. – постоянно, няма краен срок
14. Съдействие за развитие на интелигентни мрежи и акумулиращи съоръжения	Регулаторна	Инсталирана мощност (по-ефективна интеграция)	Собственици на мрежи, инвеститори, крайни потребители	Планирана	2012 г.- постоянно, няма краен срок
15. Използване възможностите за управление на потреблението и реакцията на товара	Регулаторна	Инсталирана мощност (по-ефективна интеграция)	Изследователска общност, промишленост	Планирана	2012 г.- постоянно Няма краен срок
16. Кодекс / правила на монтажниците	Информационна	Промяна на поведението	Монтажници, доставчици на съоръжения, крайни потребители	Планирана	2011 г. – 2013
17. Изисквания за придобиване на професионална квалификация „монтажник“	Административна	Промяна на поведението, произведена енергия	Монтажни организации, крайни потребители, инвеститори, органи, издаващи разрешения, финансови организации	Планирана	2012 – постоянно Няма краен срок
18. Списък на квалифицираните монтажници	Регулаторна	Промяна на поведението, произведена енергия	Монтажни организации, крайни потребители, инвеститори, органи, издаващи разрешения, финансови организации	Планирана	2012 г. – Няма краен срок
19. Прилагане или използване на анализ полза-разход	Неопределена, финансова, регулаторна	Подобряване на бизнес средата	Инвеститори, крайни потребители, органи по планирането	Предложена	2012 – 2013 г.

20. Обществена информационна кампания, популяризиращи ВИ	Неопределена	Промяна на поведението	Монтажни организации, крайни потребители, инвеститори, органи, издаващи разрешения, финансови организации	Планирана	2012 – постоянно Няма краен срок
21. Списък на съоръжения за производство на енергия от ВИ	Информационна	Промяна на поведението	Инвеститори, крайни потребители, публична администрация	Планирана*	2013 - постоянно
22. Превод на националното законодателство	Информационна	Промяна на поведението	Инвеститори	Съществуваща	2011 – Няма краен срок
23. Списък с подробна актуална информация за инвестиционния интерес и състоянието на административните и разрешителни процедури	Информационна	Нова инсталирана мощност (MW/година)	Инвеститори, крайни потребители	Предложена	2012 г. - Няма краен срок
24. Хармонизиране на българското законодателство с изискванията на изменената Директива 2002/91/ЕО и на Директива 2009/28/ЕО, Директива 2009/29/ЕО, Директива 2009/30/ЕО.	Регулаторна	Инсталирана мощност, производство на енергия	Строителни проектни организации, публична администрация	Планирана	2012 - постоянно
25. Подмяна на течните горива и електрическата енергията за отопление на обществени сгради с биогорива и енергия от ВИ	Регулаторна и финансова	ktoe	Доставчици на енергия, общини	Планирана	2011 г. – постоянно Няма краен срок
26. Задължително използване на ВИ в нови сгради	Законодателна	ktoe	Инвеститори, Строителни проектни организации крайни потребители, публична администрация	Планирана	2011 г. – постоянно Няма краен срок
27. Финансиране на проекти чрез Фонда за енергийна ефективност и ВИ	Финансова	ktoe	Крайни потребители	Съществуваща	2011 г. – постоянно Няма краен срок
28. Насърчаване използването	Финансова	Нова инсталирана	Инвеститори, крайни	Планирана	2011 г.– постоянно

на индивидуални системи за производство на енергия от ВИ		мощност (MW/година)	потребители, публична администрация		Няма краен срок
29. Схема за подпомагане на производството на топлина и охлаждане от ВИ в промишлеността	Финансова, регулаторна	Промяна на поведението, инсталирана мощност (MW/година), произведена енергия (ktoe)	Инвеститори, крайни потребители, публична администрация	Предложена	2011 г. – постоянно Няма краен срок
30. Схема за подпомагане на производството на топлинна енергия от ВИ в битовите и обществени сгради	Финансова, регулаторна	Промяна на поведението, инсталирана мощност (MW/година), произведена енергия (ktoe)	Инвеститори, крайни потребители, публична администрация	Съществуваща	2011 г. – постоянно Няма краен срок
31. Програма за финансови насърчения за използване на локално отопление	Финансова	ktoe	Инвеститори	Планирана	2013 г. – постоянно Няма краен срок
32. Данъчни стимули за инвестиране в производството на енергия от ВИ за бита	Финансова	ktoe	Крайни потребители	Съществуваща	2009 г. – постоянно Няма краен срок
33. Създаване на процедури за оценка, които да налагат задължителното маркиране на оборудването, изгарящо биомаса	Регулаторна, финансова	ktoe	Доставчици на енергия	Планирана	2012 г. – постоянно Няма краен срок
34. Постепенно увеличаване на дела на горивата от биомаса в програмата за енергийни помощи	Регулаторна, финансова	ktoe	Доставчици на енергия	Планирана	2012 г. – постоянно
35. Разработване на програма за ускорено преминаване на държавния и общински транспорт на биогорива	Регулаторна, финансова	ktoe	Доставчици на енергия	Планирана	2011 – постоянно
36. Система за контрол на качествата на биогоривата	Регулаторна, финансова	ktoe	Доставчици на енергия	Планирана	2010 – постоянно
37. Да се задължат разпространителите на течни	Регулаторна	ktoe	Доставчици на енергия	Планирана	2015 – постоянно

горива от нефтен произход да поддържат колонки за зареждане с чисти биогорива					
38. Програма за популяризиране и въвеждане на електрически автомобили	Неопределена	Инсталирана мощност (по-ефективно интегриране)	Изследователска общност, промишленост	Планирана	2011 г. – постоянно Няма краен срок
Допълнителни мерки към Планираните мерки от табл. 5 (продължение 1) на НПДЕВИ					
1. Закон за горите	Регулаторна	Стимулиране производството на биомаса от дървесна	Държавни горски стопанства, държавни ловни стопанства, общини, дърводобивни и дървообработващи предприятия	Планирана	2010 г. - Няма краен срок
2. Партньорски проект „GEO.POWER – Оползотворяване на геотермалната енергия в жилищни и промишлени сгради“	Административна	Стимулиране оползотворяване потенциала на геотермалната енергия	Инвеститори, крайни потребители, публична администрация	Планирана	2010 г. – 2012 г.

* Посочете дали мярката е (предимно) регулаторна, финансова или информационна (т.е. информационна кампания).

** Дали очакваният резултат е поведенческа промяна, инсталирана мощност (MW; т/год.), произведена енергия (хил. т н.е.)?

*** Кои са целевите групи: инвеститорите, крайните потребители, публичната администрация, проектантите, архитектите, строителните и монтажните организации и т.н.? Или каква е целевата дейност / сектор: производство на биогорива, енергийно използване на тор от селскостопански животни и т.н.?

**** Дали съответната мярка заменя или допълва мерки, посочени в Таблица 5 от Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници?

***** Мярката е съществуваща, но през отчетния период е изменена или оптимизирана

2.a Моля, опишете постигнатия напредък при оценката и подобряването на административните процедури, с оглед отстраняване на регулаторни и нерегулаторни препятствия за развитието на енергията от възобновяеми източници. (Член 22, параграф 1, буква д) от Директива 2009/28/ЕО)

Законът за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата (ЗВАЕИБ) беше основния национален документ, с който до транспонирането на Директива 2009/28/ЕО през 2011 г. е регламентирана политиката за насърчаване производството и потреблението на енергия от ВИ в България.

ЗВАЕИБ е приет през 2007 г. и с него са транспонирани изискванията на Директива 2001/77/ЕО за насърчаване на електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) във вътрешния пазар на електроенергия и Директива 2003/30/ЕО относно насърчаване използването на биогорива или други възобновяеми горива в транспортния сектор.

С този нормативен акт за първи път е въведена правна регламентация на обществените отношения, свързани с насърчаване производството и потреблението на електрическа, топлинна и/или енергия за охлаждане от ВЕИ и алтернативни енергийни източници (АЕИ), както и производството и потреблението на биогорива.

За оптимизиране на администриране на процедурите след първоначалното приемане на ЗВАЕИБ (Обн., ДВ, бр. 49 от 19.06.2007 г.) бяха извършвани няколко изменения в него (ДВ бр. 98 от 14.11.2008 г., в сила от 14.11.2008 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., изм. и доп., бр. 102 от 22.12.2009 г.), както и в други нормативни документи, които бяха в следните насоки:

- Напредък при оценката и подобряването на административните процедури, с оглед отстраняване на регулаторни и нерегулаторни препятствия в областта за развитието на електрическата енергия от ВИ

Введените със ЗВАЕИБ насърчения за производството на електрическа енергия от ВИ - преференциални цени, задължения за изкупуване на произведената електрическа енергия, дългосрочните договори, заедно с множество други фактори доведоха до изключително засилен инвеститорски интерес към производството на електрическа енергия ВЕИ. Това в същото време породило и някои проблеми, които представляваха пречка пред развитието на сектора, най-основните от които бяха:

- Заявяване на прекалено много инвестиционни намерения за вятърни и соларни паркове, непосилни за енергийната система;
- Случаи на изграждане на ВЕИ проекти в чувствителни екологични зони с неспазени процедури по издаване на екологични оценки;
- Предвиждания за изграждане на вятърни и фотоволтаични централи върху земеделски земи, което налага необходимостта от промяна в статута и предназначението им за неземеделски нужди и невъзможност за по нататъшното им използване за селскостопански дейности;
- Голяма част от потенциалните инвеститори, които подават заявления за проучване на условията и начина за присъединяване към електрическите мрежи нямаха сериозни инвестиционни намерения или не бяха достатъчно финансово и технически подготвени за реализирането на тези проекти.

За отстраняване на гореописаните проблеми бяха извършени следните действия:

С цел координиране и съгласуваност на процедурите по присъединяване на производители на електрическа енергия от ВИ и оптимизиране на инвестиционния процес в новоприетия Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ, ДВ, бр. 35 от 03.05.2011 г.), транспониращ Директива 2009/28/ЕО е въведен нов подход,

осигуряващ основни стъпки, предхождащи процеса по присъединяване. Детайлна информация е представена в т. 26 по-долу.

Важна задача пред държавните институции през 2009 и 2010 г. представляваше съгласуването на интересите на инвеститорите и собствениците на електрическите мрежи. Опитът показва, че прекалено изгодния за инвеститорите режим води до нереалистично високи искания за присъединявания, на които електроенергийната система не е в състояние да отговори. Това доведе до необходимостта от подготовка на нов Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), който да отговаря по-добре на изискването за равнопоставеност на участниците в процеса.

- Изменения в Закона за опазване на земеделските земи.

Ясно са регламентирани случаите, в които не се допуска промяна в предназначението на земеделските земи по отношение изграждане на слънчеви фотоволтаични системи и по-конкретно:

- Не се допуска проектиране и изграждане на обекти с площ над 500 дка върху поливни площи и земи от първа до четвърта категория, освен с разрешение на Министерския съвет за всеки отделен случай по предложение на Комисията за земеделските земи. Допуска се изграждането и/или разширението на обекти върху неполивни земеделски земи от пета до десета категория или некатегоризирани за производство на електрическа енергия от ВЕИ, използващи фотоволтаични (слънчеви) системи. В случаите когато произведената електрическа енергия е за собствени нужди посоченото ограничение отпада.

- Изготвен нов Закон за горите с оглед оптимизиране устойчивото използване на дървесината от горския фонд.

През 2010 г. е изготвен нов Закон за горите (обнародван в ДВ бр. 19/08.03.2011 г.), който създава нови възможности и стимулира производството на биомаса от дървесина.

С цел дългосрочното планиране на дейностите, както в държавните горски предприятия, така и в дърводобивните и дървопреработвателни фирми, държавните предприятия могат да сключват дългосрочни договори с търговци за срок до 15 години за добив и продажба на дървесина. Дадена е възможност за сключване на договори за аренда и наем до 30 години върху държавни и общински горски територии.

По този начин фирмите, търгуващи с дървесина получават сигурност по отношение на дървесния ресурс и се стимулират да инвестират в нова техника, оборудване, инфраструктура, квалификация на работниците и кадрова обезпеченост. Създава се възможност за устойчиво производство, стопанисване и изпълнение на предвиденото ползване в горите.

С цел насърчаване отглеждането на енергийни култури се дава възможност плантацията от дървесни и храстови видове, създадени с цел ускорено производство на биомаса да не се стопанисват като гора. Това означава, че тези насаждения не са обект на ограниченията и изискванията, налагани при обичайното управление на горите като: изготвяне на планове, лесоустройствени проекти или програми; определяне на турнус на сеч; налагане на ограничения по отношение интензивността на провежданите сечи и др.

- Изменения в Закона за устройство на териториите;

С ЗЕВИ са извършени промени в Закона за устройство на територията насочени към облекчаване на режима за издаване на разрешения за строеж (монтаж) на инсталации, съоръжения и системи за производство на енергия от ВИ с обща инсталирана мощност до 30 kW включително към съществуващите сгради в урбанизираните територии, в т.ч. върху покривните и фасадните им конструкции и в собствените им поземлени имоти.

- Разработени са регулаторни документи за допълнителни технологии за производство на енергия от ВИ, освен първоначално включените в регулаторната рамка технологии за оползотворяване на водна, вятърна и слънчева енергия. Следва списък на документи, издадени / обновени през 2009 и 2010 години:
- Наредба за лицензиране на дейностите в енергетиката, приета с ПМС № 124 от 10.06.2004 г. Обн. ДВ. бр.53 от 22 Юни 2004 г., изм. ДВ. бр.78 от 30 Септември 2005 г., изм. ДВ. бр.11 от 5 февруари 2008 г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009 г., изм. ДВ. бр.58 от 30 юли 2010 г. за издаване на лицензии за изграждане на инсталации за използване на енергия от ВИ без конкурс;
 - Наредба за издаване на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, обн. ДВ. бр.10 от 6 февруари 2009 г., изм. ДВ. бр.85 от 29 октомври 2010. С наредбата се определят условията и редът за издаване на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от ВЕИ, формата и съдържанието на сертификатите, условията и редът за вписване в публичния регистър, воден по наредбата, на подлежащите на вписване обстоятелства и начинът за получаване на информация от регистъра. С наредбата се въвежда системата за сертифициране, с което се гарантира произхода на електрическата енергия и се свежда до незначителна възможността за измами;
 - Решение № Ц-03 от 16.03.2009 г. на ДКЕВР за определяне на преференциална цена на електрическа енергия, произведена чрез индиректно използване на биомаса от растителни или животински субстанции;
 - Решение № Ц-04 от 30.03.2009 г. на ДКЕВР за определяне на преференциална цена на електрическата енергия, произведена от водноелектрически централи, вятърни генератори, фотоелектрични модули и чрез директно изгаряне на биомаса;
 - Решение № Ц-14 от 12.05.2009 г. на ДКЕВР за определяне на преференциална цена на електрическата енергия, произведена чрез ниско напорни руслови водноелектрически централи;
 - Решение № Ц-15 от 12.05.2009 г. на ДКЕВР за определяне на преференциална цена на електрическата енергия, произведена чрез ниско напорни осови водноелектрически централи;
 - Решение № Ц-30 от 07.09.2009 г. ДКЕВР за определяне на преференциални цени на електрическа енергия, произведена чрез индиректно използване на енергия от битови отпадъци;
 - Решение № Ц-31 от 07.09.2009 г. на ДКЕВР за определяне на преференциални цени на електрическа енергия, произведена чрез индиректно използване на енергия от битови водо-канални отпадъци;
 - Решение № Ц-018 от 31.03.2010 г. на ДКЕВР относно определяне на преференциална цена на електрическата енергия, произведена от водноелектрически централи, вятърни генератори, фотоелектрични модули, от централи чрез директно изгаряне на биомаса (отпадна и индустриална дървесина, земеделски култури и енергийни култури), от централи чрез индиректно използване на енергията от битови и водо-канални отпадъци и от централи работещи с индиректно използване на биомаса от растителни или животински субстанции.
 - Решение № Ц-038 от 27.09.2010 г. на ДКЕВР относно определяне на преференциална цена на електрическа енергия, произведена чрез директно използване на биомаса получена от почистване на гори, горско подрязване и подкастряне, по-специално дървесен скрап и други

субпродукти получени в резултат на дейността по управление и експлоатация на горския фонд, за електрически централи над 5 MW;

- Напредък при оценката и подобряването на административните процедури, с оглед отстраняване на регулаторни и нерегулаторни препятствия в областта за развитието на производството и потреблението на биогорива в сектор „Транспорт“

Политиката и мерките по отношение на транспорта са значително по-сложни предвид намесата на технически фактори, както по организиране на инфраструктурата, така и по отношение качеството на автомобилния парк и системата за контрол. В това направление бяха насочени усилията на държавните институции след като беше отчетено, че потреблението на биогорива е значително по-ниско от очакваното и нараства с изоставащи темпове в сравнение с тези, които биха осигурили постигане на целта от 10 % до 2020 г.

Задължителното смесване на биогорива с течни горива от нефтен произход беше приетата от българската страна мярка за осигуряване постигането на националната индикативна цел за насърчаване потреблението на биогорива и други възобновяеми горива в транспортния сектор.

През 2009 г. бе констатирано, че на практика не се изпълнява законовото изискване за задължително смесване на течните горива от нефтен произход с биокомпонент и по този начин не се постига и изпълнението на заложената национална индикативна цел.

Анализът показва, че причините за неизпълнението на ЗВАЕИБ по отношение на задължителното смесване на конвенционалните горива с биогорива имат комплексен характер. Основните посочвани мотиви от засегнатите страни бяха:

- Затруднение за постигането на показателите по стандарт EN 228 при смеси на биоетанол с бензини;
- Липса на акредитирани лаборатории за проверка на качеството и състава на биогоривата, които да определят с достатъчна точност съдържанието на биокомпонент в дадената смес;
- Необходимост от технологично време за изпълнение на инвестиционните програми, осъществявани от производителите и вносителите на течни горива, свързани с техническата подготовка на системите за дистрибуция (привеждането им в съответствие с ЗВАЕИБ по отношение на процеса на смесване на биогорива с горива от нефтен произход);
- Проблем с осъществяването на контрол върху качеството на чистите биогорива и смеси на биогорива с течни горива от нефтен произход, предлагани на пазара и неналагането на санкции за неспазване на законовото изискване за смесване;
- Невъведено на практика данъчно облекчение при пускането на пазара на чисти биогорива и смеси на биогорива с течни горива от нефтен произход.

С цел отстраняване на гореописаните проблеми през декември 2009 г. беше приет от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на ЗВАЕИБ, включващ следните промени:

- Въвеждане на изисквания за поетапно задължително смесване на бензини и дизелови горива от нефтен произход с биогорива. Въведената схема беше с оглед отчитане нуждите на производителите и на крайните разпространители за осигуряването на техническата възможност за смесване и запазване съответствието с показателите за качество на смесеното дизелово гориво.
- Ясно е определен контролният орган;
- Въведени са и принудителни административни мерки и завишаване на санкциите;

- Установена е терминологична еквивалентност на разпоредбите в приложимите нормативни актове ЗВАЕИБ, Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) и Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) с цел постигне по-голяма яснота и единство при определяне на задължените лица;
- Със средства от държавния бюджет е осигурено оборудване за изпитване на чисти биогорива от Държавната агенция за метрологичен и технически контрол (ДАМТН);
- Държавната агенция за метрологичен и технически надзор предприе необходимите действия в съответствие с правомощията си на контролен орган. В резултат на извършените през 2010 г. проверки на обектите, разпространяващи течни горива на територията на страната и на установените несъответствия с изискванията за качеството на течните горива по отношение съдържанието на биокомпонент са спрени от разпространение несъответстващите на изискванията горива и са издадени задължителни предписания за изтеглянето им от пазара;
- Считано от 24 ноември 2009 г. влезе в сила намалената акцизна ставка за смесите на биогорива с течни горива, в които съдържанието на биокомпонент е от 4 до 5 на сто включително.

2.6 Моля, опишете мерките за осигуряване на преноса и разпределението на електроенергията, генерирана от възобновяеми енергийни източници и за подобряване на нормативната уредба относно поемането и разпределянето на разходите за присъединяване и усилване на електроенергийната мрежа. (Член 22, параграф 1, буква е) от Директива 2009/28/ЕО).

Политиката на България за насърчаване използването на енергията от ВИ в периода 2009 – 2010 г. е дефинирана в Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата (ЗВАЕИБ) и Закона за енергетиката¹⁹. Бяха предвидени следните стимули за насърчаване на производството на електрическа енергия от ВЕИ:

- задължително присъединяване;
- задължително изкупуване;
- преференциални цени;
- прехвърляне на по-голямата част от разходите за присъединяване на ВЕИ централи към собствениците на преносната и разпределителните електрически мрежи (разходите на производителя се ограничават до границата на собственост);
- ограничения за промяна на добавката за преференциалните цени до 5 % от стойността на добавката за предходната календарна година.

Един от най-чувствителните въпроси е свързан с разходите за присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ. Според действащия ЗВАЕИБ през периода 2009 – 2010 г.:

Чл. 15. (1) Разходите, необходими за присъединяване на енергийния обект на производителя към съответната мрежа до границата на собственост на електрическите съоръжения, са за сметка на производителя.

¹⁹ ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА Обн. ДВ. бр.107 от 9 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.18 от 5 Март 2004г., изм. ДВ. бр.18 от 25 Февруари 2005г., изм. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.74 от 8 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.49 от 19 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.55 от 6 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.54 от 16 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.35 от 3 Май 2011г., изм. ДВ. бр.47 от 21 Юни 2011г.

(2) Разходите, необходими за присъединяване на енергийния обект на производителя към съответната мрежа от границата на собственост на електрическите съоръжения до мястото на присъединяване, са за сметка на преносното или на съответното разпределително предприятие, като производителят дължи цена за присъединяване, включваща само преките разходи, извършени от преносното или съответното разпределително предприятие по неговото присъединяване, определена по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.

(3) Разходите за разширението и реконструкцията на преносната и/или на разпределителната мрежа, свързани с присъединяването на енергийния обект на производителя по чл. 13, ал. 2, са за сметка на преносното, съответно на разпределителното предприятие и не се включват в цената за присъединяване на производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници.

Дефинираният метод за разпределение на разходите беше извънредно благоприятен за производителите, които покриваха само преките разходи, до границата на собственост. В отделни случаи той създаваше затруднения на двете страни доколкото при липса на равнопоставеност собствениците на преносната и разпределителните електрически мрежи трябваше да правят инвестиции, които не са предварително планирани.

В периода 2009 – 2010 г. се появи затруднение за интегриране на вятърни генератори поради съсредоточаване на тези проекти в източната част на страната и отсъствие на съгласуваност с плановете за развитие на електрическите мрежи. Собствениците на електрическите мрежи трябваше да решават всеки въпрос поотделно в условия на отсъствие на финансиране за присъединяване на инсталации, които не са съгласувани с плановете за развитие. В известни случаи, присъединяването се финансираше от собственика на инсталацията, след което преносното или разпределителното предприятие разсрочено изплащаха инвестицията.

Новият ЗЕВИ ще осигури хармонично развитие на ВИ, в съответствие с 10-годишния план развитие на преносната електрическа мрежа и плановете на операторите на разпределителните електрически мрежи. За целта новите инсталации ще бъдат планирани според възможностите за интегриране, за което операторът на преносната мрежа ще прави оценка и ще представя на министъра на икономиката, енергетиката и туризма и на ДКЕВР предвижданията за едногодишен период електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи. Тези мощности ще бъдат представяни по райони на присъединяване и нива на напрежение. Посочените предвиждания трябва да са съобразени с целите на Националния план за действие за енергията от ВИ и да отчитат:

- сключените предварителни договори;
- отчетеното и прогнозното потребление на електрическа енергия;
- преносните възможности на мрежите;
- възможностите за балансиране на мощностите в електроенергийната система.

Планът за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2010 – 2020 г. (www.tso.bg), изработен в съгласие с концепцията на ENTSO-E, отчита нарастващите потребности от присъединяване на нови генериращи инсталации, за което е необходимо да се осигурят условия за бързо и изпреварващо развитие на преносната електрическа мрежа чрез разработване на ефективни икономически механизми и адекватна нормативна уредба.

Поради големия брой проекти НЕК ЕАД предвижда мащабна инвестиционна програма в периода до 2020 г.

Най-значителен е потенциалът на ВЕИ в Североизточна България където има възможности за изграждане на над 2000 MW ветрови паркове. През периода 2009 – 2010 г. в Североизточна България са изградени електропроводна линия 110 kV с

големи сечения (2x3xАСО 400), самостоятелна линия до Вятърен парк „Калиакра Уинд Пауър“, подменени са съществуващите проводници АС185 на няколко линии с проводници с повишена общо със 100 MW преносна способност на електроенергийния пръстен от Каварна до Варна, за да стане възможно изнасянето на производството на ветроенергийните паркове в региона.

За осигуряване разширението, реконструкцията и модернизацията на преносната мрежа в Североизточна България до 2016 г. НЕК ЕАД планира да изгради редица нови електропроводни линии на 110 kV, две възлови станции, две подстанции на 400 kV и свързващите ги електропроводи. Общата стойност на инвестициите в реконструкцията на високоволтовата мрежа е приблизително 250 млн. лева (130 М€).

В същото време плановете на ЕСО включват разширяване използването на информационна и комуникационна техника (ИКТ), подобряване на релейните защиты, автоматиката, операционните възможности на интерконекторите, средствата за регулиране на напрежението и, като цяло, повишаване управляемостта на системата за да може да интегрира многобройни нови генератори с трудно управляеми характеристики.

Реконструираната мрежа ще е в състояние да интегрира около 2 100 MW ветрова мощност от региона Варна-Добрич.

Към настоящия момент няма друго тясно място в електропреносната мрежа, което да налага ограничаване на генериращите мощности от възобновяеми източници.

През отчетния период електроразпределителните дружества също следват политика на развитие на мрежата, която е в съответствие със Закона за енергията от възобновяеми източници и с Директива 2009/28/ЕО.

Предприятието "Е.ОН България мрежи" АД, отговорно за разпределението на електроенергията в Североизточна България, през периода работи по реконструкция на възлови станции; изграждане на нови разпределителни уредби; обновяване и изграждане на трафопостове за присъединяване на уредби на производители на електрическа енергия от ВИ; изграждане на нови кабелни линии СрН; монтиране на апаратура за дистанционен отчет и дистанционно управление на разпределението на електрическата енергия и др. Стойността на направените инвестиции по изброените по-горе дейности през 2010 г. възлиза на около 5.539 милиона лева. (За 2009 г. инвестициите, свързани с присъединяването и разпределението на електрическа енергия, произведена от ВИ, са част от общите инвестиции за развитие и подобряване на мрежата в регионите, и не са отчетени отделно). Намерението на компанията е, съгласувано с ЕСО, да продължи тази инвестиционна политика.

При предприятията "ЧЕЗ България" ЕАД, което отговаря за Западна България и "ЕВН България електроразпределение" АД, отговорно за Югоизточна България натискът идващ от новите проекти за ВЕИ не е толкова значителен, но и тези дружества работят за безпрепятствено интегриране на новите генератори.

По отношение на разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване с новия ЗЕВИ е възприето производителят на електрическа енергия от ВИ да поема разходите по присъединяване до границата на собственост на електрическите си съоръжения. Разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване на енергийния обект на производителя към съответната мрежа от границата на собственост на електрическите съоръжения до мястото на присъединяване, както и за развитие, включително реконструкция и модернизация на електрическите мрежи във връзка с присъединяването са за сметка на собственика на съответната мрежа.

При сключване на предварителен договор за присъединяване производителят на електрическа енергия от ВИ дължи на преносното или разпределителното предприятие авансово плащане.

Този аванс е част от цената за присъединяване на енергийния обект, която е

индивидуална и включва разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване и за планираното развитие, включително реконструкцията, модернизацията и управлението на електрическите мрежи, във връзка с присъединяването на конкретния енергиен обект за производство на електрическа енергия от ВИ. Тази цена се определя по методика, приета от ДКЕВР съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия по Закона за енергетиката. По този начин чрез приетия в ЗЕВИ нов подход на преразпределяне на разходите по присъединяване, които се поемат първоначално от инвеститорите и в следствие им се възстановяват чрез преференциалната цена е възможно финансирането на развитието и планирането на електрическите мрежи в страната.

Новият закон облекчава процедурите за оползотворяване потенциала на ВЕИ от енергийни обекти, които са в сгради и са с обща инсталирана мощност до 30 kW, както и в промишлени обекти с обща инсталирана мощност до 200 kW. Облекчения са въведени и за енергийните обекти използващи биомаса с инсталирана електрическа мощност до 1 MW, които ще се изградят в урбанизирани територии, селскостопански обекти или производствени зони.

3. Моля, опишете схемите за подпомагане и други действащи понастоящем мерки, за насърчаване използването на енергията от ВИ и докладвайте за всякакви промени на реално използваните мерки в сравнение с посочените във Вашия Национален план за действие за енергията от ВИ. (Член 22, параграф 1, буква б) от Директива 2009/28/ЕО).

Възобновяемата енергия в България се подпомага чрез система от мерки – административни, финансови, регулаторни и информационни, чрез които произведената енергия се поставя извън пазарните условия докато се развие достатъчно и до възможност за участие в пазара.

Административни мерки

Тази група обхваща разнообразни механизми – от институционални до специфични мерки, предназначени за насърчаване на определено действие или процедура в полза на развитието на ВИ. Най-значителната административна мярка е създаването на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), която концентрира редица задачи, които са били отговорност на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и ДКЕВР. Агенцията ще изпълнява държавната политика за насърчаване производството и потреблението на енергията от ВИ, ще разработва планове и програми, ще събира, съхранява и управлява информацията за ВИ, ще оказва съдействие при разработването на общинските програми, промяната на административните процедури в общините, и повишаване на информираността на местното население за ползите от въвеждане на енергия от ВИ в домакинствата и малките и средните предприятия, използването на биогорива в личния и обществен транспорт и др. Предвидено е изпълнителния директор на АУЕР да организира цялостния процес по издаване, прехвърляне и отмяна на гаранциите за произход на енергията от ВИ (виж информацията по т.5), както и да ръководи организирането на планираните статистически прехвърляния на определени количества енергия от ВИ от Република България към друга държава - членка на ЕС, както и от друга държава - членка на ЕС, към Република България.

Втората по мащабност и важност административна мярка, реализирана също с новия ЗЕВИ е създаването на механизъм за съгласуване на сключените предварителни договори за присъединяване и планове за развитие на преносната и разпределителни електрическата мрежи. Като резултат тази мярка ще доведе до преодоляване на противоречията между инвеститорите и собствениците на електрическите мрежи, като заедно с това ще позволи да се избегнат компромисите с надеждността на електрическата система в определени райони с висок потенциал на ВИ. Целта е да се достигне до плавно развитие на преносната и разпределителните електрически мрежи и присъединяване на инсталации за производство на електрическа енергия от ВИ при строго спазване на критериите за устойчивост на системата и безопасното ѝ управление.

Сред мерките от тази група са осигуряване на апаратура за изпитване на чисти горива, повишаване на административната компетентност на персонала, създаване на методически ръководства и други подобни.

Финансови мерки

Действащите сега финансови мерки са:

- Преференциални цени;
- Финансиране по европейски програми;
- Кредитни линии.

Преференциални цени се прилагат само за електрическата енергия. През периода 2009 – 2010 г. и първата половина на 2011 г. действаше системата на двукомпонентно определяне на преференциалните цени според ЗВАЕИБ. Тарифите се преразглежда всяка година до 31 март и са в сила една година. В следващата таблица са показани преференциалните цени за периода 2009 – 2011 г., като за следващите пояснения са разгледани преференциалните цени, които действат от 31 март 2011 до 01 юли 2011 г. Те се определят от два компонента:

- 75,84 лв./MWh, което е 80 % от средната продажна цена на краен снабдител, която е била 94,80 лв./MWh за 2010 г.
- и добавка определена от ДКЕВР.

Преференциални цени за електроенергия от ВИ, лв./MWh

№	Видове ВЕИ, в зависимост от вида на първичния енергиен източник	Преференциална цена без ДДС (лв./MWh)			
		2009	2010	2011-1	2011-2
1	Микро ВЕЦ с инсталирана мощност до 200 kW		110,79	222,9	227,43
2	Нисконапорни руслови ВЕЦ до 5 MW		200,09		
3	Нисконапорни осови ВЕЦ до 5 MW		152,59		
4	Нисконапорни руслови ВЕЦ, деривационни ВЕЦ, подязовирни ВЕЦ и деривационни ВЕЦ с годишен изравнител с нетен пад до 30 метра и инсталирана мощност от 200 kW до 10 000 kW	105		213,09	222,83
5	Среднонапорни деривационни, подязовирни и деривационни ВЕЦ с годишен изравнител с нетен пад от 30 до 100 метра и инсталирана мощност от 200 kW до 10 000 kW	105		178,68	186,87
6	Високонапорни деривационни, подязовирни и деривационни ВЕЦ с годишен изравнител с нетен пад над 100 метра и инсталирана мощност от 200 kW до 10 000 kW	105		171,18	179,04
7	Тунелни деривации с годишен изравнител с инсталирана мощност до 10 000 kW			253,48	265,05
8	Микро ВЕЦ с помпи			112,48	112,1
9	Водноелектрически централи под 10 MW, въведени в търговска експлоатация преди 19 юни 2007г.			112,48	
10	ВТЕЦ работещи до 2250 часа	189	190,59	188,29	191,00
11	ВТЕЦ работещи над 2250 часа	172	174,44	172,95	173,06
12	ВТЕЦ работещи с асинхронен генератор с кафезен ротор	145	148,79	148,58	137,06
13	ЕЦ с фотоволтаични модули до 5 kW p	823	792,89	760,48	
14	ЕЦ с фотоволтаични модули над 5 kW p	755	728,29	699,11	

15	ЕЦ с фотоволтаични модули до 30 kW p, монтирани на покриви и фасади				605,23
16	ЕЦ с фотоволтаични модули над 30 kW p до 200 kW p, монтирани на покриви и фасади				596,5
17	ЕЦ с фотоволтаични модули над 200 kW p до 1000 kW p, монтирани на покриви и фасади				583,77
18	ЕЦ с фотоволтаични модули до 30 kW p				576,5
19	ЕЦ с фотоволтаични модули над 30 kW p до 200 kW p				567,41
20	ЕЦ с фотоволтаични модули над 200 kW p				485,6
21	ЕЦ работещи с дървесни остатъци и др. до 5 MW	217	217,19	252,73	255,51
22	ЕЦ работещи с дървесни остатъци и др. до 5 MW, с комбиниран цикъл			288,04	282,15
23	ЕЦ работещи с дървесни остатъци и др. над 5 MW				227,2
24	ЕЦ работещи с отпадъци от земеделски култури до 5 MW	166	168,74	167,53	195,03
25	ЕЦ работеща с енергийни култури до 5 MW	187	188,69	186,49	185,99
26	ЕЦ до 150 kW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции		199,05	425,02	432,81
27	ЕЦ над 150 kW до 1 MW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции				405,61
28	ЕЦ над 1 MW до 5 MW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции				335,19
29	ЕЦ над 1 MW до 5 MW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции с комбинирано производство на Т и Е				348,61
30	ЕЦ от 150 kW до 500 kW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции		183,56	398	
31	ЕЦ от 500 kW до 5 MW, чрез индиректно използване на биомаса от растителни и животински субстанции		168,08	302,73	
32	ЕЦ до 150 kW, чрез индиректно използване на енергията от битови отпадъци		272,29	265,91	263,83
33	ЕЦ над 150 kW до 1 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови отпадъци				253,03
34	ЕЦ над 1 MW до 5 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови отпадъци				243,86
35	ЕЦ от 150 kW до 500 kW, чрез индиректно използване на енергията от битови отпадъци		261,84	255,98	
36	ЕЦ от 500 kW до 5 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови отпадъци		251,39	246,05	
37	ЕЦ до 150 kW, чрез индиректно използване на енергията от битови водо-канални отпадъци		150,69	150,39	158,05
38	ЕЦ над 150 kW до 1 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови водо-канални отпадъци				132,05
39	ЕЦ над 1 MW до 5 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови водо-канални отпадъци				119,27

40	ЕЦ от 150 kW до 500 kW, чрез индиректно използване на енергията от битови водо-канални отпадъци		136,44	136,85	
41	ЕЦ от 500 kW до 5 MW, чрез индиректно използване на енергията от битови водо-канални отпадъци		119,34	120,6	
42	ЕЦ над 5 MW. за производство на електрическа енергия чрез директно използване на биомаса получена от прочистване на гори, горско подрязване и др.			218,6	

Източник: ДКЕВР (<http://www.dker.bg/>)

След влизане в сила на ЗЕВИ от 3 май 2011 г., ДКВЕР определя преференциалните цени от 01 юли 2011 г. като отчита видът на ВИ, видовете технологии, инсталираната мощност на обекта, мястото и начинът на монтиране на съоръженията, както и:

- инвестиционните разходи;
- нормата на възвращаемост;
- структурата на капитала и на инвестицията;
- производителността на инсталацията според вида технология и използваните ресурси;
- разходите, свързани с по-висока степен на опазване на околната среда;
- разходите за суровини за производство на енергия;
- разходите за горива за транспорта;
- разходите за труд и работна заплата;
- другите експлоатационни разходи.

Финансиране по европейски програми

Оползотворяването на потенциала на ВИ може да се финансира по три оперативни програми:

- Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007 – 2013 г.

Програмата се управлява от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. През 2009 г. и 2010 г. в рамките на отделни операции на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ са подкрепяни някои дейности в малки, средни и ограничено в големи предприятия, свързани с използването на ВИ и подобряване на енергийната ефективност.

В рамките на Приоритетна ос 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности“ са реализирани процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, които към настоящия момент са в различен етап от изпълнението си, в т.ч. :

- „Подкрепа за създаване и развитие на стартиращи иновативни предприятия“;
- „Подкрепа за внедряване в производството на иновативни продукти, процеси и предоставяне на иновативни услуги“;
- „Разработване на иновации от стартиращи предприятия“;
- „Създаване на нови и укрепване на съществуващи технологични центрове“.

В рамките на Приоритетна ос 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда“ са реализирани процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, които към настоящия момент са в различен етап от изпълнението си, в т.ч. :

- „Технологична модернизация в предприятията“;
- „Технологична модернизация в малки и средни предприятия“;
- „Технологична модернизация в големи предприятия“;
- „Покриване на международно признати стандарти“;
- „Покриване на международно признати стандарти и въвеждане на системи за управление в предприятията“.

По Приоритетна ос 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда“ Област на Въздействие 2.3. „Въвеждане на енергоспестяващи технологии и използването на възобновяеми енергийни източници“ е предвиден общ бюджет от 293 374 500 лв. и ще бъде реализирана в периода 2012 – 2015 г. Процедурата има за цел да преодолее ограниченията, пред които са изправени българските МСП, като предостави подкрепа за реализиране на инвестиции в енергоспестяващи производствени технологии и технологии от ВЕИ, технологии за намаляване на енергоемкостта на производството и неблагоприятното екологично въздействие, както и мерки за усъвършенстване на процесите в предприятията, свързани с енергийния мениджмънт.

През ноември 2011 г. е обявена процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в „зелена индустрия“, която ще бъде реализирана през 2012 г. Общият размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата е 78 233 200 лева.

- Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

Програмата се управлява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството и ограничено подкрепя проекти за ВИ най-вече в рамките на Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“. В тази приоритетна ос инвестициите във ВИ са хоризонтална мярка в проектите по обновяване на публични сгради и многофамилни жилищни сгради, където бенефициенти са съответно публични институции и сдружения на собствениците на жилища.

Към март 2011 г. по Оперативна програма „Регионално развитие“ са публикувани 9 схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, свързани с енергийна ефективност. Сключени са 237 договора на стойност 503 млн. лв. за ремонт, реконструкция и внедряване на мерки за енергийна ефективност в обекти публична собственост от образователната, социалната и културната инфраструктура. Обновени са над 100 сгради в резултат на приключили проекти.

От тях 58 договора на стойност 105 млн. лв. са сключени по две схеми за предоставяне безвъзмездна финансова помощ, които са пряко свързани с енергийна ефективност: BG161PO001/1.1-09/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации“ и BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини“.

По схема BG161PO001/1.1-09/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации“ са сключени 23 договора на обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 78 млн. лв.

По схема BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини“ са сключени 35 договора на обща стойност на безвъзмездната финансова помощ - 27 млн. лв.

Финансираните дейности са за извършване на обследване за енергийна ефективност; внедряване на мерки за енергийна ефективност, включващи топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване; внедряване на инсталации/съоръжения, основани на използването на алтернативни ВЕИ.

В Индикативната годишна работна програма за 2011 г. са включени две схеми, пряко свързани с енергийна ефективност, по операция 1.2 „Жилищна политика“, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“.

- Схема „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение“;

Схемата е насочена към социалната интеграция чрез повишаване на жизнения стандарт и общо подобряване на качеството на жилищния фонд за хора в неравностойно и уязвимо положение на територията на 86 общини в градските агломерации. Финансовият ресурс, предвиден за интервенции в социални жилища за маргинализирани групи по линия на ОПРР възлиза на 16 млн. лева.

Интервенциите могат да включват реновиране на съществуващи сгради или ново строителство на жилища за целите на маргинализираните групи.

- Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради“.

Целта на схемата е внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради. Териториалният обхват на допустимите дейности е в рамките на 86 общини от градските агломерации. Общата стойност на схемата възлиза на почти 63 млн. лв.

Допустимите дейности по схемата са: обследване за енергийна ефективност и внедряване на мерки за енергийна ефективност/ВЕИ в многофамилни жилищни сгради; обновяване на общите части на многофамилни жилищни сгради ремонт на следните основни елементи от конструкцията на сградата (покрив, фасада, дограма по фасадата, стълбищна клетка, външни и вътрешни коридори, входни врати и площадки, асансьори), вертикални технически инсталации (водоснабдителна, канализационна, електрическа, отоплителна, телекомуникационна, пожарни кранове) на сградата.

- **Оперативна програма „Околна среда“ 2007 - 2013 г.**

По Приоритетна ос 2: „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“, програмата финансира изграждане на инсталации за оползотворяване на отделените газови емисии (метан) от депата за битови отпадъци чрез производство на електрическа енергия.

- **Програма за развитие на селските райони, 2007 – 2013 г.**

Програмата се управлява от Министерството на земеделието и храните. Сред приоритетите на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. (ПРСР) е производство и използване на енергията от ВЕИ, както и предвиждане на мерки за енергийна ефективност с цел да се отговори на целите в новата европейска енергийна политика. Производството на ВЕИ, рационалното използване на енергията от ВЕИ, подобряването на енергийната ефективност на земеделските стопанства и предприятията в хранително преработвателната промишленост, горския сектор и селските райони, производството на топло и електроенергия от общините, са важна предпоставка за устойчивото развитие на регионите.

През 2010 г. ЕК одобри допълнителен финансов ресурс за България по линия на Европейски план за икономическо възстановяване (ЕПИВ) в размер на 33,15 млн. евро, с 10% национално съфинансиране.

В рамките на допълнителните средства по ЕПИВ 35% се насочват за постигане на избраната за приоритет възобновяема енергия:

- съоръжения за производство на енергия от ВЕИ;
- съоръжения за производство на биоенергия чрез преработка на първична и вторична растителна и животинска биомаса;
- създаване на насаждения от многогодишни енергийни култури;

- инсталации/инфраструктура за възобновяема енергия чрез използване на биомаса и други ВЕИ (слънчева, вятърна и геотермална енергия).

Производството и използването на ВЕИ се подкрепя в няколко мерки по ос 1 и ос 3:

По мярка 121 Модернизиране на земеделските стопанства, земеделските стопанства получават подкрепа за извършване на инвестиции за производство на био-енергия за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската им дейност (производство на биогаз от органични отпадъци от земеделската дейност на стопанството; инвестиции за производство на електрическа или топлинна енергия от биомаса). Капацитетът на инсталациите не трябва да надхвърля енергийните потребности на земеделското стопанство. В случай на когенерация (комбинирано топло- и електропроизводство) капацитетът на инсталацията трябва да е базиран на потребната (необходимата) полезна топлина на земеделските стопанства (Директива 2004/8/ЕС²⁰). Подпомагат се инвестиции и за строителство или обновяване на складове за биомаса, създаване и/или презасаждане на бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия, както и за подобряването на енергийната ефективност на земеделските стопанства.

На основа на ЕПИВ финансовата помощ се увеличава с 10% за следните инвестиции:

- инвестиции, директно свързани с производството на мляко;
- инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата;
- инвестиции, свързани с производството на биогаз посредством използване на органични отпадъци, получени от земеделската дейност на стопанството на кандидата или от местно производство;
- инвестиции, свързани с производството на електричество или топлинна енергия посредством преработка на биомаса, вкл. строителство или обновяване на складове за биомаса (за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската дейност на кандидата);
- инвестиции за създаване и/или презасаждане на бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;
- инвестиции на ниво стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадъчни води от производството.
- инвестиции, свързани с прилагането на Директива 91/676/ЕИО.

По Мярка 123 Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти предприятията от ХВП получават подкрепа за извършване на инвестиции за производство на био-енергия: собствени енергийни нужди на предприятието от ВЕИ; за продажба в случай на преработка на продукти (суровини), включени в Анекс I на Договора, независимо дали крайните продукти фигурират в Анекс I на Договора за ЕО или не.

На основа на ЕПИВ финансовата помощ се увеличава с 10% за следните инвестиции:

- в сектор мляко и млечни продукти, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи мляко и млечни продукти;

²⁰ Директива 2004/8/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 за насърчаване на комбинираното производство на база потребна полезна топлина на вътрешния енергиен пазар и изменяща Директива 92/42/ЕЕС.

- в сгради и оборудване в сектор производство на енергия чрез преработка на първична и вторична биомаса от растителни и животински продукти, като продуктите (суровините) за преработка трябва да са включени в Приложение I на Договора за създаване на ЕО;
- в сгради и оборудване за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за покриване на собствените енергийни нужди на предприятието;
- в сгради и оборудване, свързани с пречистване на отпадните води от производството;
- в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на предприятието.

По мярка 311 Разнообразяване към неземеделски дейности земеделски производители от селски общини получават подкрепа за извършване на *инвестиции* в производство и продажба на: възобновяема енергия (слънчева, вятърна, и др. енергия), с изключение на производство на био-горива; био-енергия при преработка на суровини от собственото земеделско стопанство.

На основа на ЕПИБ финансовата помощ се увеличава с 10% за следните инвестиции:

- в сгради и оборудване за производство и продажба на биоенергия при преработка на биомаса (суровини) от собственото земеделско стопанство;
- за производство и продажба на енергия от други възобновяеми енергийни източници.

По мярка 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия се предоставя подкрепа на микропредприятия в селски общини за извършване на *инвестиции* за: производство на био-енергия за посрещане на собствените енергийни нужди на предприятието; производство с цел продажба в случай на преработка на продукти (суровини), които не попадат в Анекс I на Договора; производство на енергия за продажба от други възобновяеми енергийни източници (слънчева, вятърна, водна, геотермална и др. енергия).

На основа на ЕПИБ финансовата помощ се увеличава с 10% за следните инвестиции:

- в сгради и оборудване за производство и продажба на енергия от ВЕИ, с изключение на тези които попадат в Приложение I на Договора за създаване на ЕО.

Капацитетът на инсталациите по мерки 311 и 312 не трябва да надхвърля 1 МВт.

По Мярка 321 Основни услуги за населението и икономиката в селските райони, по която бенефициенти са общини, юридически лица с нестопанска цел и читалища, се предоставя безвъзмездна помощ за инвестиции в инфраструктура и оборудване, в т.ч. на инсталации за производство на електрическа и/или топлинна енергия за сгради общинска собственост и/или сгради в които се предоставят различни услуги на обществеността, от ВЕИ; изграждане на разпределителна мрежа за био-горива или произведена от биомаса или други ВЕИ топлинна/електрическа енергия. В случай на когенерация (комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия) капацитетът на инсталацията трябва да е съобразен с необходимата полезна топлинна енергия в обществените сгради (Директива 2004/8/ЕС).

Подкрепени проекти през 2009 г. и 2010 г. по отделните мерки по Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

Наименование и означение на мярката	Дейност	2009 - брой одобрени заявления за подпомагане	2010 - брой одобрени заявления за подпомагане	Брой одобрени заявления за подпомагане	Одобрена субсидия лв.
<i>Мярка 311 Разнообразяване към неземеделски дейности</i>	Производство на енергия от ВЕИ: слънчева, вятърна и водна енергия	6	83	89	33 082 364
<i>Мярка 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия</i>	Производство на енергия от ВЕИ: слънчева, вятърна и водна енергия	0	0	200	80 884 986

Кредитни линии

- Фонд енергийна ефективност и възобновяеми източници (ФЕЕВИ)

Фондът финансира чрез нисколихвени кредити главно проекти за енергийна ефективност в размер от 30 000 лв. до 3 000 000 лв. и възвращаемост до 5 години.

Капиталът за ФЕЕ е осигурен от дарение от Международната банка за възстановяване и развитие, Българското правителство, Австрийското правителство и частни дарители. С новия Закон за енергията от ВИ, Фондът е преименуван на Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници.

- В периода 2009 - 2011 г. са финансирани проекти в областта на ВИ, на обща стойност 2 557 920 лв.

Към настоящия момент голяма част от горепосочените проекти са завършени.

Посредством кредитния и гаранционен портфейл на фонда през 2009 г. са финансирани общо 29 бр. проекта по енергийна ефективност. Общата стойност на проектите възлиза на 13 156 хил.лв., като стойността на отпуснатите от Фонда кредити за 2009 г. е 5 104 хил.лв.

Очакваните годишни спестявания на енергия от реализирането само на одобрените до края на 2009 г. проекти за подобряване на енергийна ефективност в индустрията се оценяват на:

- електрическа енергия – 777,27 GWh/year;
- топлинна енергия – 247,25 GWh/year;
- общо енергоспестяване – 1 024,52 GWh/year.

През 2010 г. по ESCO схема на финансиране са изпълнени 10 проекта на обща стойност 3,9 млн. лева.

- Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници (КЛЕЕВЕИ)

Кредитната линия е създадена през 2004 г. от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), съвместно с Министерство на енергетиката и енергийните ресурси, с цел да подпомага проекти за енергийна ефективност и малки проекти за ВЕИ в частни промишлени предприятия.

BEERECL, на обща стойност 155 млн. евро е отпусната от ЕБВР на седем местни банки – ОББ, УниКредит Булбанк (УКБ), МКБ Юнионбанк, Банка ДСК,

Райфайзен банк, Пощенска банка и Пиреус банк. Проектите, които кандидатстват, трябва да отговарят на българското законодателство за околната среда и безопасността. Официално програмата приключи през месец юни 2011 г., като се предвижда продължаването ѝ до средата на 2013 г.

От стартирането на проекта през 2004 г. до август 2010 г. от разполагаемите средства по КЛЕЕВЕИ, възлизащи на общо 155 млн. евро, подкрепа са получили 203 проекта за устойчива енергия, като са отпуснати кредити за 104 млн. евро и са предоставени грантове/субсидии на обща стойност 18 млн. евро. Безвъзмездната помощ за кредитополучателите се изразява в предоставяне на грант/субсидия при успешно реализиране на проекта, варираща от 15 % до 20 % от размера на получения кредит. Благодарение на тези средства кандидатите получават и безплатна консултантска помощ.

Финансирани са проекти в следните области:

- Нови ВЕЦ с инсталирана мощност до 10 MW;
- Нови и втора употреба вятърни генератори с мощност до 5MW;
- Инсталации с използване на биомаса с инсталирана мощност до 5 MW (генерация на ел.енергия);
- за отоплителни централи на биомаса с топлина мощност >10 MWth е необходимо специално разрешение от ЕБВР;
- Слънчеви инсталации с генерация на топлинна енергия;
- Геотермални инсталации;
- Инсталации на биогаз.

По линия на програмата през 2009 г. са завършени 4 проекта в областта на ВЕ на обща стойност 5 538 000 евро, от които 2 проекта за МВЕЦ, 1 проект за вятърен генератор и 1 за фотоволтаична инсталация. Осигурените заеми по линия на КЛЕЕВИ възлизат общо на 4 508 000 евро.

През 2010 г. за завършени 13 проекта в областта на ВЕ на обща стойност 22 143 000 евро, от които 6 проекта за МВЕЦ, 5 проекта за вятърни генератори и 1 проект за слънчеви генератори и 1 за фотоволтаична инсталация. Осигурените заеми по линия на КЛЕЕВИ възлизат общо на 12 646 000 евро.

През 2011 г. за завършени 3 проекта за МВЕЦ на обща стойност 11 118 000 евро, със заеми по линия на КЛЕЕВИ на обща стойност 5 530 000 евро

- Програма за кредитиране на енергийната ефективност в дома (REECL)

ЕБВР предоставя на домакинства и сдружения на собственици кредитна линия за проекти по енергийна ефективност и ВЕИ, посредством мрежа от банки-партньори. Освен кредита, по REECL се предоставя безплатна техническа помощ и безвъзмездна помощ в размер до 35 % от кредита. По програмата ще се отпускат кредити до 31 юли 2014 г.

- Програма „Енергийна ефективност“ (ПЕЕ) на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Международен фонд „Козлодуй“.

ПЕЕ има за цел да насърчи развитието на енергийната ефективност и ВЕ в България, като е предназначена основно за български общини и други обществени или частни организации. Програмата комбинира изгодни заеми от ЕИБ, дарение от МФК (20% от размера на заема при инвестиция във ВЕ) и безплатна техническа помощ. Заемите се предоставят с посредничеството на участващите в Програмата банки-партньори.

По програмата могат да се финансират проекти за изграждане на малки електрически централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия на ВЕИ, производство на електрическа енергия от вятърна енергия,

фотоволтаични системи и термални слънчеви колектори, водноелектрически и геотермални централи.

- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)

Предприятието се управлява от Министерството на околната среда и водите и е създадено със Закона за опазване на околната среда. Финансират се проекти в областта на опазването на околната среда, в т.ч. ш проекти по изграждане на малки ВЕЦ. Финансирането е под формата на безлихвен 5-годишен заем на предприятията в размер до 70% от общата стойност на проекта, но не повече от 1.5 млн. лв.

През 2009 г. и 2010 г. не са финансирани проекти в областта на възобновяемата енергия.

Данъчни облекчения

Съгласно Закона за акцизите и данъчните складове (обн. ДВ. бр. 91 от 15.11.2005 г., посл. изм. ДВ. бр.99 от 16.12.2011 г.) акцизните ставки върху моторните горива са по-ниски при наличие на биогорива не по-малко от 4 % обемни. При безоловният бензин наличието на такова съдържание биоетанол води до намаление на ставката от 710 лв. на 688 лв. на 1 000 литра. Аналогично, акцизът при газьола с не по-малко от 4 % биодизел се намалява от 630 лв. на 596 лв. за 1 000 литра.

Съгласно Закона за местните данъци и такси (обн. ДВ. бр.117 от 10.12.1997 г., посл. изм. ДВ. бр.39 от 20.05.2011 г.), сградите, въведени в експлоатация преди 01.01.2005 г. и получили сертификат категория А, издаден по реда на Закона за енергийната ефективност, се освобождават от данък за срок 7 години, но този срок се удължава на 10 години ако прилагат и мерки за оползотворяване на ВИ за производство на енергия за задоволяване нуждите на сградата. Аналогични са разпоредбите при сгради със сертификат категория Б, но там сроковете за освобождаване от данък са съответно 3 и 5 години, в зависимост от използването на ВИ.

Регулаторни мерки

Регулаторните мерки уреждат отношенията между страните участващи в производството, преноса и разпределението на енергията от ВИ. Накратко, за различните енергоносители тези мерки съгласно ЗЕВИ са следните:

- Електрическа енергия от ВИ;

При спазване на критериите за сигурност електрическата енергия от ВИ се насърчава чрез следните регулаторни мерки:

- предоставяне на гарантиран достъп до преносната и разпределителните електрически мрежи;
- гарантиране на преноса и разпределението произведена от възобновяеми източници;
- осигуряване изграждането на необходимата инфраструктура и електроенергийни мощности за регулиране на електроенергийната система;
- предоставяне на приоритет при диспечирание;
- изкупуване за определен срок на електрическата енергия в зависимост от ВИ.

- Топлинна енергия и енергия за охлаждане от ВИ;

Производството на топлинна енергия и на енергия за охлаждане от ВИ се насърчава чрез меки мерки:

- подпомагане и реализиране на проекти за изграждане на топлопреносни мрежи в населени места, които използват ВИ;
- подпомагане и реализиране на проекти за изграждане на малки децентрализирани системи за топлинна енергия и/или енергия за охлаждане;

- присъединяване на обекти за производство на топлинна енергия от ВИ към топлопреносната мрежа и изкупуване от топлопреносното предприятие на произведената от друг производител топлинна енергия.

- **Газ от ВИ;**

За газ от възобновяеми източници, ЗЕВИ предвижда следните общи мерки при спазване на изискванията за сигурност:

- предоставяне на гарантиран достъп до преносната и разпределителните мрежи;
- гарантиране на преноса и разпределението на газ;
- недопускане на дискриминация по отношение на газ от ВИ при определянето на такси за пренос и разпределение по преносната или разпределителната мрежа;
- публикуване от операторите на мрежите на тарифите за присъединяване.
- задължително изкупуване на газ от ВИ със сертификат за качество и налягане, съгласно договор с обществения доставчик и/или крайните снабдителни по преференциални цени, определени от ДКЕВР.

- **Степен на подпомагане.**

За да се определи степента на подпомагане на развитието на ВИ се използва следната процедура:

1. Избира се референтна централа, която използва добре позната модерна технология на местно гориво;
2. Определят се разходите за заплащане на електрическата енергия произведена от референтната централа;
3. Определя се разликата между разходите на референтната централа и на всяка технология, която използва ВИ на единица произведена енергия.
4. За да се изчисли очакваното подпомагане за конкретната технология, се умножава получената разлика по количеството електрическа енергия, което се очаква да бъде произведено от ВИ.

Като се следва описаната процедура, използваме най-вероятната алтернатива (референтна централа) - нова, кондензационна, изгаряща местни лигнити, използваща модерни технологии за производство на електрическа енергия при спазване на изискванията за опазване на околната среда. Предвиждаме, че цената на електрическата енергия на такава централа е около 120 лв./MWh. Като се има предвид, че цената за тон въглероден диоксид по Националния план за инвестиции за периода 2013-2020 г., (приет от МС на 28.09.2011 г. и внесен заедно със Заявлението на Република България за дерогация по чл. 10в от Директива 2003/87/ЕО в ЕК) е 15 евро/tCO₂ и емисиите от един мегаватчас електрическа енергия на референтната централа е равна приблизително на 1 tCO₂, то общата цена на мегаватчас е около 150 лв./tCO₂.

Изчислението е направено въз основа на прогнозното производство на електрическа енергия от ВИ за 2011 г. от прогнозата на НПДЕВИ като е взето предвид, че преференциалните цени през първо тримесечие, второ тримесечие и второ шестмесечие са различни. Резултатите са представени в следващите таблици.

Таблица 3: Схеми за подпомагане, прилагани по отношение на възобновяемата енергия

Схеми за подпомагане по отношение на възобновяемата енергия 2011 г.		Подпомагане, отнесено към единица мярка, лв/MWh	Обща сума (млн. евро)*
Вятърни електрически централи			
Преференциална цена	Задължение за дял на ВИ/квота (%)	па	па
	Санкция за неизпълнение на квотата / Възможност за откупуване / Цена при откупуването (евро/единица)	па	па
	Средна цена на зелените сертификати	па	па
	Освобождаване от / възстановяване на данъци	па	па
	Инвестиционни субсидии (безвъзмездни средства или заеми) (евро/единица)	па	па
	Стимули за производство	па	па
	Преференциални цени	31	16,14
	Преференциални премии върху цените	па	па
	Търгове	па	па
Оценка на общото годишно подпомагане в електроенергийния сектор			16,14
Оценка на общото годишно подпомагане в сектора на топлинната енергия			-
Оценка на общото годишно подпомагане в транспортния сектор			-
Фотоволтаични електрически централи			
Преференциална цена	Задължение за дял на ВИ/квота (%)	па	па
	Санкция за неизпълнение на квотата / Възможност за откупуване / Цена при откупуването (евро/единица)	па	па
	Средна цена на зелените сертификати	па	па
	Освобождаване от / възстановяване на данъци	па	па
	Инвестиционни субсидии (безвъзмездни средства или заеми) (евро/единица)	па	па
	Стимули за производство	па	па
	Преференциални цени	506	12,94
	Преференциални премии върху цените	па	па
	Търгове	па	па
Оценка на общото годишно подпомагане в електроенергийния сектор			12,94
Оценка на общото годишно подпомагане в сектора на топлинната енергия			-
Оценка на общото годишно подпомагане в транспортния сектор			-

Таблица 3: Схеми за подпомагане, прилагани по отношение на възобновяемата енергия

(Продължение)

Схеми за подпомагане по отношение на възобновяемата енергия 2011 г.		Подпомагане, отнесено към единица мярка, лв/MWh	Обща сума (млн. евро)*
Водни електрически централи под 1 MW			
Преференциална цена	Задължение за дял на ВИ/квота (%)	па	па
	Санкция за неизпълнение на квотата / Възможност за откупуване / Цена при откупуването (евро/единица)	па	па
	Средна цена на зелените сертификати	па	па
	Освобождаване от / възстановяване на данъци	па	па
	Инвестиционни субсидии (безвъзмездни средства или заеми) (евро/единица)	па	па
	Стимули за производство	па	па
	Преференциални цени	33	0,03
	Преференциални премии върху цените	па	па
	Търгове	па	па
Оценка на общото годишно подпомагане в електроенергийния сектор			0,03
Оценка на общото годишно подпомагане в сектора на топлинната енергия			-
Оценка на общото годишно подпомагане в транспортния сектор			-
Водни електрически централи от 1 до 10 MW			
Преференциална цена	Задължение за дял на ВИ/квота (%)	па	па
	Санкция за неизпълнение на квотата / Възможност за откупуване / Цена при откупуването (евро/единица)	па	па
	Средна цена на зелените сертификати	па	па
	Освобождаване от / възстановяване на данъци	па	па
	Инвестиционни субсидии (безвъзмездни средства или заеми) (евро/единица)	па	па
	Стимули за производство	па	па
	Преференциални цени	59	15,81
	Преференциални премии върху цените	па	па
	Търгове	па	па
Оценка на общото годишно подпомагане в електроенергийния сектор			15,81
Оценка на общото годишно подпомагане в сектора на топлинната енергия			-
Оценка на общото годишно подпомагане в транспортния сектор			-

Таблица 3: Схеми за подпомагане, прилагани по отношение на възобновяемата енергия

(Продължение)

Схеми за подпомагане по отношение на възобновяемата енергия 2011 г.		Подпомагане, отнесено към единица мярка, лв/MWh	Обща сума (млн. евро)*
Електрически централи на биомаса			
Преференциална цена	Задължение за дял на ВИ/квота (%)	na	na
	Санкция за неизпълнение на квотата / Възможност за откупуване / Цена при откупуването (евро/единица)	na	na
	Средна цена на зелените сертификати	na	na
	Освобождаване от / възстановяване на данъци	na	na
	Инвестиционни субсидии (безвъзмездни средства или заеми) (евро/единица)	na	na
	Стимули за производство	na	na
	Преференциални цени	21	0,55
	Преференциални премии върху цените	na	na
	Търгове	na	na
Оценка на общото годишно подпомагане в електроенергийния сектор			0,55
Оценка на общото годишно подпомагане в сектора на топлинната енергия			-
Оценка на общото годишно подпомагане в транспортния сектор			-

4. Моля, включете информация в съответните случаи за това как схемите за подпомагане са структурирани по начин да отчитат такива приложения на енергия от ВИ, които пораждат допълнителни ползи, но може да са свързани с по-високи разходи, включително производството на биогорива от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали. (Член 22, параграф 1, буква в) от Директива 2009/28/ЕО)²¹.

През 2009 г. регулаторната система предвижда само 3 вида биомаса, която се подкрепя чрез преференциални цени: дървесни остатъци, земеделски отпадъци и енергийни култури. В системата отсъстват посочените отпадъци (таблицата за преференциалните цени по-горе.).

През 2010 г. категориите с преференции се увеличават значително и стават вече 12 като включват и различни видови отпадъци – дървесни, животински, земеделски, битови, водоканални – а тарифите зависят от вида на инсталацията, в която се преработват.

През 2011 г. категориите на биомасата стават вече 21 като от тях 17 тарифи се отнасят за инсталации, които използват като суровина отпадъци – растителни и животински.

При съществуващите през 2009 и 2010 г. тарифи с две компоненти, насърчителната добавка се отчита от ДКЕВР чрез критерии, които са общи за всички ВИ: вида на технологията, големината на инсталираната мощност и наличния ресурс на първичния енергиен източник (Чл. 19а, ал. 1 и ал. 4 от НРЦЕЕ). В допълнение към технологичния анализ се прави икономически – на инвестиционните разходи за технологията, разходите за производство и норма на възвръщаемост на капитала – при съобразяване със специфичния риск при доставката на биомасата – събиране, транспорт, предварителна обработка.

С приемането на ЗЕВИ, Държавната комисия за енергийно и водно регулиране ежегодно ще актуализира преференциалната цена на електрическата енергия, произведена от биомаса, с коефициент, който отразява изменението на стойността на ценообразуващите елементи, включващи: разходите за суровини за производство на енергия, разходите за горива за транспортиране на биомасата и разходите за труд и работна заплата.

По отношение на производството и потреблението на биогорива в ЗЕВИ е предвидено да се ползват с приоритет при предоставяне на финансова подкрепа проекти за производство на биогорива от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали. Към настоящия момент не се прилага отделна схема за подпомагане.

По Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., мярка 123 Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти, предприятията от хранително-преработвателната и горската промишленост получават подкрепа за извършване на инвестиции за производство на енергия от ВЕИ за собствени нужди на предприятието и продажба в случай на преработка на продукти (суровини), включени в Анекс I на Договора за създаване на Европейската общност (ЕО).

Финансова помощ се предоставя за изпълнение на проекти, които допринасят за постигане на целите на опазване на околната среда (включително намаляване на вредните емисии и отпадъци).

На основата на Европейски план за икономическо възстановяване финансовата помощ се увеличава с 10 % за следните инвестиции:

²¹ Всяка държава-членка предава доклад на Комисията за напредъка в насърчаването и използването на енергия от възобновяеми източници до 31 декември 2011 г., а след това — на всеки две години. Шестият доклад, който трябва да бъде представен до 31 декември 2021 г., е последният изискван доклад.

- в сектор мляко и млечни продукти, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи мляко и млечни продукти;
- в сгради и оборудване в сектор производство на енергия чрез преработка на първична и вторична биомаса от растителни и животински продукти, като продуктите (суровините) за преработка трябва да са включени в Приложение I на Договора за създаване на ЕО;
- в сгради и оборудване за производство на енергия от ВЕИ за покриване на собствените енергийни нужди на предприятието;
- в сгради и оборудване, свързани с пречистване на отпадните води от производството;
- в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на предприятието.

5. Моля, включете информация относно функционирането на системата за гаранции за произход на електроенергията, топлинната енергия и охладителната енергия от ВИ, както и за взетите мерки за осигуряване на надеждност и защита срещу измами в тази система. (Член 22, параграф 1, буква г) от Д Гарантирането на произхода на електрическата енергия от ВЕИ става чрез сертифициране на продадената на обществения доставчик (НЕК) и на крайните снабдителни (ЧЕЗ, ЕОН, ЕВН) електрическа енергия. (Член 22, параграф 1, буква г) от Директива 2009/28/ЕО).

Системата е дефинирана в ЗВАЕИБ и е разработена в Наредба за издаване на сертификати за произход приета от Министерския съвет по предложение на ДКЕВР.

С наредбата се уреждат:

- условията и редът за издаване на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от ВЕИ;
- формата и съдържанието на сертификатите;
- условията и редът за вписване в публичния регистър, воден по наредбата, на подлежащите на вписване обстоятелства и начинът за получаване на информация от регистъра.

Сертификатите за произход са определени като официални непрехвърляеми документи, удостоверяващи производителя, количеството електрическа енергия, произведена от ВЕИ, периода на производство, производствената централа и нейната мощност, и се издават от ДКЕВР.

Наредбата съдържа подробно описание на процедурите: сертификационните периоди, необходимите документи, информацията и задълженията на страните: производителите, мрежите и държавния орган – ДКЕВР.

Производителите на електрическа енергия от ВИ подават в ДКЕВР заявление за издаване на сертификат за произход в срок до един месец след изтичане на периода, за който се иска съответния сертификат, като всеки производител подава отделни заявления за всяка централа, която експлоатира.

Заявлението съдържа подробна информация относно искането за сертифициране.

Към заявлението се прилагат:

- данни за произведеното количество електрическа енергия от отделните съоръжения в производствената централа;
- при производство в централа, използваща различни енергийни източници - данни, които удостоверяват количеството електрическа енергия, произведена при използване на ВЕИ;

- копия от фактури, издадени при продажбата на съответното количество електрическа енергия;
- документ за платена такса;
- данни за местонахождението на уредите за търговско измерване и на регистриращите контролни уреди.

Данните се представят в справка по утвърден от Комисията образец.

ДКЕВР проверява подадените заявления и приложенията към тях за съответствие с наредбата. На одобрените производители се издават сертификати за произход за количеството електрическа енергия от ВИ, произведена в рамките на една календарна година за производители с мощност до 1 MW и на полугодие за производителите с мощност над 1 MW.

Условията, при които се отказва вписване или се обезсилва сертификат са определени в наредбата.

ДКЕВР създава и поддържа регистър на сертификатите за произход, който се публикува и обновява на страницата на Комисията в интернет. Вписванията в регистъра се основават на издадени решения на Комисията. Регистърът съдържа имената на производителите на електроенергия от ВИ, издадените или обезсилените им сертификати, а също и признатите от Комисията сертификати за произход, издадени в държани-членки на ЕС.

Новият ЗЕВИ предвижда усъвършенстване на системата за сертифициране, която ще влезе в сила от 2012 г. Сертификатите за произход ще бъдат заменени от гаранции за произход на енергията ВИ. Предвижда се те да бъдат издавани и за топлинната енергия и енергията за охлаждане от ВИ. Този процес е регламентиран в Наредбата за условията и реда за издаване, прехвърляне, отмяна и признаване на гаранциите за произход на енергията от възобновяеми източници.

Гаранции за произход на произведената енергия от ВИ ще се издават от АУЕР въз основа на заявление от производителя, независимо дали той подлежи на лицензиране по Закона за енергетиката. Една гаранция за произход се издава за стандартно количество от 1 MWh енергия от ВИ, произведена през календарен месец.

В случаите, когато се установи, че заявлението или приложенията към него не отговарят на изискванията включително, когато не е платена такса за разглеждане на заявлението, на заявителя се изпраща съобщение да отстрани в 7-дневен срок допуснатите нередовности. Ако нередовностите не бъдат отстранени в определения срок преписката се прекратява с резолюция на изпълнителния директор на АУЕР, за което заявителят се уведомява.

С оглед осигуряването на защита срещу измами АУЕР може да извършва проверки за съответствието на заявените данни и обстоятелства и представените документи по преписката служебно, както и да извършва проверки на място. Контролът върху издаването, прехвърлянето и отмяната на гаранциите за произход на енергия се осъществява от министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

6. Моля, опишете какво се е случило през предходните 2 години в областта на разполагаемостта и използването на ресурси от биомаса за енергийни цели. (Член 22, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/28/ЕО).

Дървесна биомаса

Основният източник на дървесина за енергийни цели в България са горите, които са около 32,5 % от цялата територия на страната или около 3,6 млн. ха. Добитата и реализирана дървесина от горските територии от категориите „дърва“ и използваема „вършина“, подходящи за енергийни цели, през 2009 г. и 2010 г. е съответно 2 937 000 пр. м³ и 3 305 000 пр. м³. Добивите през 2010 г. са в рамките на оптималните годишни количества, планирани в лесоустройствените проекти. Законосъобразното годишно ползване на дървесина за енергийни цели само в

държавните горски територии е в размер на 2,250 млн. м³.

Данните за използваната биомаса през периода на отчета са представени в Таблица 4. ВИ имат най-голям дал в енергията за отопление във вид на пряк и непряк добив на дървесна биомаса. Този ресурс се използва главно във вид на „дърва за горене“ заедно с въглища за пряко производство на топлина чрез индивидуални отоплителни уреди - печки - с нисък коефициент на полезно действие и големи загуби на енергия.

Първоначалната инвестиция при използването на биомаса представлява сериозно препятствие и въпреки късия срок на изкупуване, за да се разпространи по-широко тази технология, е необходима подкрепа чрез финансови механизми – програми и фондове. Обмислят се възможности действията на механизмите да се разнообрази и разшири. Една от възможностите е вече предприета – със ЗЕВИ е предвидено Фондът за енергийна ефективност да обхване по-широко ВЕИ, като същия се преименува във Фондът за енергийна ефективност и възобновяеми източници.

Биомаса от селското стопанство

Енергийният ресурс в селското стопанство се оценява на около 5 млн. т твърди отпадъци и около 1 млн. т течни отпадъци, 500 млн. м³ биогаз, биогорива 60 000 т; енергийни култури 2 млн. т (Национален стратегически план за развитие на селските райони (2007 – 2013 г., януари 2008 г.).

Този потенциал засега се използва частично главно в индивидуални жилища в селските райони и за ограничено производство на брикети от слама.

Биомасата от селското стопанство, макар и със значителен потенциал, все още не се използва в достатъчна степен. Причините са в потребността от повече организация на процесите по събирането и доставката на първичния материал – селскостопански отпадъци, развитието на пазара и съгласуване с прибирането на реколтата. Последното изисква високи мощности на машините за събиране и преработка, което определя високата и инвестиция и цена на крайния продукт – брикети или трески.

За периода 2009-2010 г. площите и производството на основни земеделски култури, които биха могли да бъдат използвани за енергийни цели, са представени в таблицата както следва:

Продукт	Засети площи (ха)		Производство (тона)	
	2009	2010	2009	2010
Пшеница	1254151	1148797	3976852	4094597
Царевица	303881	360046	1600707	2360964
Тритикале	6101	11320	17227	29443
Ръж	11156	12171	18858	17511
Просо	3938	4122	4262	5597
Ечемик	264689	256864	858679	833271
Овес	21231	26018	30723	42045
Сорго	764	3729	1813	8612
Слънчоглед	687209	734314	1317979	1536321
Рапица	112238	220253	235490	544841
Соя	455	725	400	1647
Силибум	1385	1494	542	694
Люцерна	93145	86920	274539	450367
Картофи	14002	13805	231745	251205

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика"

Енергийни култури

Отглеждането на енергийни култури е незначително. През 2009 г. енергийните култури се подпомагат в съответствие с Регламент (ЕО) № 1782/2003.

От 2010 г. подпомагането отпада. Въпреки това производството продължава да нараства, но остава ниско.

Дървесни остатъци

Развитието на технологиите за пелети повишава възможностите за използване на остатъците от дървообработващата промишленост за производство на дървен материал, фасонирани материали, мебели, фурнир и шперплат.

Този процес се отразява в значителната разлика между използваната биомаса през 2009 и 2010 г. Енергийните баланси показват, че докато през 2009 г. са оползотворени 60 ktоe дървесни отпадъци, през 2010 г. те са 150 ktоe.

Според информация от Изпълнителната агенция по горите остатъците като стърготини и други дребни частици през 2010 г. са около 420 000 m³.

По широко разпространение на пелетите като енергоносител се очаква с разширяване на действието на финансовите механизми за подкрепа на първоначалната инвестиция.

Подобно е състоянието и на производството и пазара на дървесни трески.

За развитието на пазара и потреблението на биомаса за индивидуално и локално отопление е необходимо подпомагането с различни финансови механизми за преодоляване на бариерите свързани с първоначалната инвестиция.

Отпадъци

Основно внимание привличат битовите отпадъци, които в някои градове създават вече затруднения. Според НСИ генерираните годишно отпадъци на жител са от порядъка на 400 kg/жител.

Направени са няколко проучвания на състава на градските отпадъци, има вече и подписани договори за изграждане на инсталации за енергийно оползотворяване. Биоразградимата компонента е малко повече от 80 %²². Подробното изследване²³ показва, че енергийното съдържание на битовите отпадъци се изменя в широки граници в зависимост от сезона – през лятото е ниско – и се движи от 0,2 до 0,4 ktоe/t.

Може да се очаква, че енергийно оползотворяване на биомасата ще бъде осъществено в големите сметища чрез инсинератори и улавяне на емитирания газ. В малките сметища биогазът ще бъде улавян и изгарян на факел.

Възможностите за използване на утайки от отпадни води са също предмет на проучване. Общото количество сухо вещество от големите пречиствателни станции е било през 2009 и 2010 г. съответно 36 737 т и 52 893 т.

В края на 2009 г. е пусната в експлоатация първата инсталация за непряко използване на утайки от пречистване на отпадни води –когенерационна инсталация с мощност 3 MW, която използва биогаз от утайките на пречиствателна станция в гр. София.

Информация за използване на биомасата е показана в Таблица 4 и Таблица 4а.

²² София Консултинг Груп, СТРАТЕГИЯ за дългосрочно управление на битовите отпадъци на Столична община, София, Март 2007 г.

²³ „АЛАРА 2000“ ООД. 2008. "Извършване на анализ на количествата и състава на отпадъците, генерирани от типични представители на жилищни райони с различна структура на застрояване, включваща обобщаване на събраните данни"

Таблица 4: Доставки на биомаса за енергийна употреба

	Количество на собствените национални суровини (*)		Първична енергия, съответстваща на собствените национални суровини (хил. т н.е.)		Количество на вносните суровини от страни от ЕС (*)		Първична енергия, съответстваща на вносните суровини от страни от ЕС (хил. т н.е.)		Количество на вносните суровини от страни извън ЕС (*)		Първична енергия, съответстваща на вносните суровини от страни извън ЕС (хил. т н.е.)	
	Година 2009	Година 2010	Година 2009	Година 2010	Година 209	Година 2010	Година 2009	Година 2010	Година 2009	Година 2010	Година 2009	Година 2010
Доставки на биомаса за топлинни цели и електропроизводство:												
Пряк добив на дървесна биомаса от горите и залесените райони, предназначена за енергопроизводство (от сечи и др.)**	766850 2	8312307	697	756	0	0	0	0	0	0	0	0
Непряк добив на дървесна биомаса (остатъци и странични продукти от дърво-преработващата промишленост и др.)**	244039	651577	60	160	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергийни култури (тревисти и др.) и бързооборотни дървесни видове (моля, уточнете)												
Селскостопански странични продукти / обработени продукти и странични продукти от рибарството**												
Биомаса от отпадъци	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(битови, промишлени и др.)**												
Други видове биомаса (моля, уточнете)	393711	366096	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
Доставки на биомаса за енергийна употреба в транспорта:												
Използване на обичайни селскостопански култури за производство на биогорива (моля, посочете основните видове)	29066	86517	7	14	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергийни култури (тревисти и др.) и бързооборотни дървесни видове, използвани за производство на биогорива (моля, посочете основните видове)												
Други (моля, уточнете)												

Източник: НСИ

* По възможност, количеството на суровините следва да е изразено в m³ за горскостопанската биомаса и в тонове за биомасата от селското стопанство, рибарството и за биомасата от отпадъци.

** Определението на този вид биомаса следва да се разбира в съответствие с Таблица 7 в Раздел 4.6.1 от Решение С (2009) 5174 на Комисията за определяне на модел за националните планове за действие в областта на енергията от възобновяеми източници, съгласно посоченото в Директива 2009/28/ЕО.

Таблица 4а: Текущо използване на селскостопанските земи вътре в страната за отглеждането на култури, предназначени за енергийно използване (хектари)

Видове използване на селскостопански земи	Площ (ха)	
	2009	2010
1. Земи, използвани за отглеждане на обичайни селскостопански култури (пшеница, захарно цвекло и др.), както и на маслодайни култури (рапица, слънчоглед и др.). (Моля, посочете основните видове)	3 122 516*	3 162 526*
2. Земи, използвани за отглеждане на бързооборотни дървесни видове (върби, тополи). (Моля, посочете основните видове)	-	1 5350**
3. Земи, използвани за други енергийни култури, като например тревисти култури (жълта тръстикова трева — <i>phalaris arundinacea</i> , стреловидна трева — <i>panicum virgatum</i> , слонска трева — <i>miscanthus</i>), сорго. (Моля, посочете основните видове)	-	-

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика"

* Данните са от анкета БАНСИК. Включени са площите със зърнени култури (пшеница, ечемик, ръж, тритикале, овес, царевича, ориз и др.), технически култури (слънчоглед, рапица, тютюн и др.), зеленчуци (картофи, боб, грах, леща, пресни зеленчуци и др.), култури (едногодишни култури, многогодишни бобови и житни ливади и др.), угари.

** Предварителни данни от Преброяване на земеделските стопанства през 2010 г.

7. Моля, включете информация за евентуални промени в цените на стоките на база биомаса, както и в земеползването във Вашата държава-членка през последните 2 години, свързани с нараснало използване на енергия от биомаса и на други видове енергия от възобновяеми източници. Моля, когато е възможно, цитирайте съответна документация за тези въздействия във Вашата страна. (Член 22, параграф 1, буква з) от Директива 2009/28/ЕО)

Повишаването на интереса към биогоривата неизбежно води до увеличаване на площите особено за индустриалните маслодайни култури. В следващата таблица са представени данни за засетите с избрани зърнени култури площи през последните няколко години.

Обработваема земя за периода 2006 – 2010 г., ха

ЗАЕТОСТ	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Пшеница	1 134 354	979 925	1 120 510	1 114 427	1 254 151	1 095 703
Ечемик	276 472	192 539	193 840	223 004	264 689	250 640
Царевича	340 847	386 772	408 880	348 402	303 881	360 046
Слънчоглед	653 371	785 064	686 692	723 962	687 209	734 314
Индустриални маслодайни култури	13 094	22 012	59 389	102 899	115 013	209 347
Други индустриални култури	44 217	35 325	39 954	48 824	60 629	74 536
Угар	348 118	436 508	291 751	229 471	196 336	207 616
ОБРАБОТВАЕМА ЗЕМЯ:	3 128 210	3 089 531	3 057 740	3 060 543	3 122 516	3 162 526

Източник: МЗХ, „Агростатистика“

Драстичното увеличение на засетите с индустриални маслодайни и други индустриални култури площи предполага, че се дължи на засилен интерес към производството на биодизел. В същото време производството на потенциални

суровини за производство на етанол – пшеница, царевица, ечемик – остават постоянни. За периода 2009-2010 г. се наблюдава незначително намаление на площите с овощни и лозови насаждения.

Този процес е съпроводен с увеличаването на цените на всички земеделски култури, което се вижда от следващата таблица.

Индекс на цените на производител по години

Показатели	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Зърнени култури	100,0	112,6	201,1	208,1	141,1	162,0
Пшеница	100,0	109,8	205,0	217,1	140,7	160,4
Мека пшеница	100,0	109,2	204,3	216,5	139,7	160,0
Царевица	100,0	128,2	224,4	204,4	142,4	191,7
Маслодайни семена	100,0	96,4	145,1	152,6	105,4	150,6
Семена от репица или рапица	100,0	112,2	138,1	201,5	180,6	181,2
Семена от слънчоглед	100,0	95,9	145,7	152,4	103,8	150,3
Други технически култури	100,0	103,4	130,9	162,7	162,3	165,9
Влакнодайни култури	100,0	100,6	105,2	105,0	105,9	106,3
Други технически култури; други	100,0	104,0	132,7	167,0	166,0	170,9
Селско стопанство, общо	100,0	108,2	135,8	151,8	120,4	134,0
Селско стопанство, без плодове и зеленчуци	100,0	103,8	138,3	150,5	121,4	135,2

Източник: НСИ (www.nsi.bg)

Цените се променят в годините поради различни фактори – промени в добива на суровините, външни пазари – видима е тенденцията в посока на повишаване на индекса на цените и др. Наблюдава се значима разлика между повишаването на цените на зърнените култури и тези на общо за селското стопанство. Това изменение е още по-ясно за маслодайните култури, чиято площ се е увеличила до няколко пъти, за сметка на други култури.

Кратка ретроспекция на пазара²⁴ на олио в нашата страна през последните единадесет години (1999 - 2010 г.) показва, че до средата на 2007 г. той е относително спокоен, последвано от повишаване. Поскъпването на олиото за 2007 г. е с 78 %, а за периода май 2007 – май 2008 е със 107 %. През първите пет месеца на 2009 г. се запазва низходящата тенденция на движение на кривата на цената на едро на слънчогледовото олио. За периода януари – декември 2010 г. се наблюдава повишаване на цената с 44 %. До края на 2010 г. цената на олиото се движи плавно нагоре, на независимо от всичко тя остава по-ниска от нивото от 2008 г.

Производството на захар в България се основава почти изцяло на вносна суровина и цените на вътрешния пазар в повечето случаи следват цените на международния пазар. Освен външните фактори, често влияние оказват и чисто вътрешни причини, което например доведе до задържане на цената на едро на захарта през 2009 г. Това се дължеше на намаленото търсене, запасяването на производители със суровина на по-ниска цена и на задържането на високи цени през 2008 г., когато международните цени паднаха, след резкия скок през 2006 г., свързан до голяма степен с конкуренцията между преработвателите на захарна тръстика и захарно цвекло с производителите на биоетанол. Към 2011 г. вътрешният пазар на захарта остава стабилен.

²⁴ Източник: Анализ на движението на цените на едро на стоките, търгувани на стоковите тържища, през 2010 г., Държавна комисия за стоковите борси и тържищата

През 2010 г. с най-голямо тегло и реализиран стокооборот е било слънчогледовото олио.

8. Моля, опишете разработването и дела на биогоривата, произвеждани от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали. (Член 22, параграф 1, буква и) от Директива 2009/28/ЕО)

Таблица 5: Производство и потребление на биогоривата по член 21, параграф 2 от Директива 2009/28/ЕО (хил. т н.е.)

Биогорива по член 21, параграф 225	Година 2009	Година 2010
Производство — гориво тип X (моля, уточнете)		
Потребление — гориво тип X (моля, уточнете)		
Общо производство на биогорива по чл. 21, пар. 2		
Общо потребление на биогорива по чл. 21, пар. 2		
Процентен дял на биогоривата по чл. 21, пар. 2 от общата енергия от ВИ в транспорта		

През 2009 г. и 2010 г. тези технологии не са имали сериозно развитие и производството им е незначително.

9. Моля, включете информация за оценените въздействия на производството на транспортни биогорива и други течни горива от биомаса върху биоразнообразието, водните ресурси, качеството на водите и почвите във Вашата страна през предходните 2 години. Моля, включете информация относно начина на оценяване на тези въздействия, с цитиране на съответната документация за тези въздействия във Вашата страна. (Член 22, параграф 1, буква й) от Директива 2009/28/ЕО)

В съответствие с изискванията на българското екологично законодателство и Решение № 1 ЕО- 1/2009 г. на министъра на околната среда и водите е изготвен и предоставен за обществено обсъждане Доклад за Екологична оценка на Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници (<http://www.mi.government.bg/bg/discussion-news/obshtestveno-obsajdane-na-nacionalniya-plan-za-deistvie-za-energiyata-ot-vazobnovyaemi-iztochnici-i-negovi-164-m270-a1-1.html>).

В горепосочения доклад са разгледани възможните въздействия върху компонентите на околната среда при внедряване на настоящите технологии за ВЕИ, включително и за биогоривата в транспорта – биоетанол и биодизел.

За всеки вид технология са разгледани следните проектни етапи:

- Прединсталационен етап, включващ предпроектни проучвания, производство и транспорт на съоръженията;
- Инсталационен етап, включващ подготовка на терена, инсталиране на основните съоръжения и прилежащата им инфраструктура;
- Експлоатационен етап, включващ използване на съоръженията за генериране на електричество, топлина или охлаждане, и тяхната поддръжка;
- След експлоатационен етап, включващ деинсталиране на съоръженията (или тяхното оставяне на място) и транспорта им.

²⁵ Биогорива, произвеждани от отпадъци, остатъци, нехранителни целулозни материали и лигноцелулозни материали.

За всяка технология и за всеки компонент на околната среда са определени източника на въздействие, процеса и рецептора на въздействие, а самото въздействие се характеризира в съответствие със следните критерии:

- **Посока на въздействието:**

- Положително – наличие на благоприятно въздействие върху рецепторите (+);
- Неутрално – липса на въздействие (0);
- Отрицателно - наличие на вредно въздействие върху рецепторите (-).
 - Продължителност – времето, за което въздействието влияе на рецепторите:
- Краткосрочна – 1-2 години;
- Средносрочна – 3-8 години;
- Дългосрочна – над 8 години.

- **Честота на въздействието:**

- Периодични – въздействията се повтарят на даден интервал от време;
- Еднократни - въздействията се извършват еднократно;
- Продължителни – въздействия, които се появяват еднократно, но имат продължително действие.

- **Териториален обхват на въздействието:**

- Локален – въздействията засягат силно ограничена площ (например, само площадката на инвестиционното предложение);
- Регионално – въздействията се разпростират на по-голям географски район, но не засягат цялата територия на България (например, област, речен басейн или район на планиране);
- Национален – въздействията засягат по-голямата част от територията на Р. България;
- Трансграничен (международен) – въздействията се очаква да засегнат съседните на България държави, и/или да имат последици на световен мащаб.

В цитирания документ са направени следните оценки:

Климатични фактори и качество на въздуха

До момента приноса на биогоривата за намаляването на парниковите емисии е незначително положителен.

Води

Не се идентифицирани въздействия, свързани с този компонент на околната среда.

Почви и земни недра

Монокултурното отглеждане на енергийни култури за биогорива е свързано с висока степен на екологично натоварване, както и прекомерно използване на минерални, органични торове и пестициди, което води до увреждане и обедняване, замърсяване и ерозия на почвите.

Ландшафт

Няма идентифицирани въздействия, свързани с този компонент на околната среда.

Биоразнообразие

- Увреждане или унищожаване на местообитания, растителни и животински видове при инсталационния етап на когенерационните съоръжения.

Очаква се, че отрицателните въздействия върху хабитатите, растенията и животните от изграждането на инсталации за биоетанол и биодизел са незначимо отрицателни.

- Увреждане на защитени територии и защитени зони от Натура 2000 или екологичните връзки между тях.

Няма данни за увреждане на защитени територии и защитени зони от Натура 2000 или екологичните връзки между тях.

- Намаляване на биологичното разнообразие поради добиването на енергийни монокултури.

Няма данни за вида на земите, върху които досега са отглеждани енергийни монокултури, затова не може да се прецени дали към момент абиегоривния сектор е предизвикал превръщане на естествени хабитати в активно използвани земи. . Ако има такива процеси, то най-вероятно за момента те са незначителни.

- Намаляване на биологичното разнообразие вследствие използването на генетично модифицирани енергийни култури

По данни на Министерството на околната среда и водите (МОСВ), към края на 2009 г. в България няма освободени ГМО.

- Рискове за фауната от прекомерната употреба на торове и химикали.

Най-вероятно отглежданите до момента енергийни култури са съпътствани от използването на значителни количества торове и химикали. Въздействието им е оценено като незначително отрицателно.

10. Моля, направете оценка на нетните намаления на емисии на парникови газове в резултат от използването на енергия от ВИ (член 22, параграф 1, буква к) от Директива 2009/28/ЕО)

Биогорива

Намаляването на емисиите на парникови газове вследствие употребата на биогорива и течни горива от биомаса е определено по метода на приетите стойности за цялата производствена верига.

Съгласно чл.19, ал.3 от Директива 2009/28/ЕО се допуска прилагането на опростен метод за изчисляване на емисиите на парникови газове като се ползват приетите стойности за биогорива, посочени в Приложение V, част А, както и разпределените приети стойности за отглеждане на суровини за производство на биогорива и течни горива от биомаса, посочени в Приложение V, част Г при определени условия. Едно от тези условия е общите емисии на парникови газове от отглеждане на суровини да са по-ниски или равни на емисиите, посочени под заглавие „Разпределени приети стойности за отглеждане“. В „Доклад за емисиите на парникови газове от отглеждане на земеделски култури, използвани като суровина за производство на биогорива“, изготвен от Министерство на околната среда и водите и Министерство на икономиката, енергетиката и туризма през 2011 г., е посочено, че във всичките шест района на ниво NUTS 2 емисиите на парникови газове за отглеждане на рапица (суровина за биодизел) не надхвърлят стойностите за отглеждане, посочени в таблицата „Разпределени приети стойности за отглеждане“, приложение Г на Директива 2009/28/ЕО.

Под намаление на емисиите на парникови газове следва да се разбира процентното намаление на емисии на парникови газове, реализирано при употребата на биогорива и течни горива от биомаса вместо изкопаеми горива.

За целта се ползва следната формула:

$$E_S = (E_F - E_B) / E_F * 100$$

където:

- E_S е намаляване на емисиите, %;
- E_F - общото количество емисии при референтната стойност за изкопаемите горива, gCO_2eq/MJ , които се заместват;
- E_B - общото количество емисии от биогоривата или течни биогорива от биомаса, gCO_2eq/MJ .

За биогоривата, за целите на тези изчисления, стойността E_F за заместваното гориво, (при липса информация за действителните емисии от получените от минерални горива - бензинови и дизелови), се ползва стойността $83,8 gCO_2eq/MJ$ ²⁶.

За течни биогорива от биомаса при топлопроизводство, стойността E_F за заместваното минерално гориво е $77,0 gCO_2eq/MJ$.

Нетното намаление (спестените емисии) се изразява като разлика между количествата емисии, които биха се отделили от изгарянето на еквивалентни количества минералните горива и биогорива.

За определяне на емисиите от жизнения цикъл на биогоривата са ползвани разпределените приети стойности за отглеждане, преработка, транспорт и разпределение стойности за биодизел, произведен от рапица – $52 gCO_2eq/MJ$ ²⁷.

Резултатите от изчисленията за постигнатите намаления на парникови газове вследствие употребата на биогорива в смеси с горива от минерален произход са ниски – под 0,1% и за двете години поради все още бавното навлизане в употреба на биогоривата.

Електрическа енергия

За оценка на нетните намаления на емисиите на парникови газове вследствие използването на електрическа енергия от ВИ е използван въглероден емисионен фактор за електрическа енергия, изчислен на базата на видовете горива, тяхната топлотворна способност и делът им в годишното произведено количество електрическа енергия за 2009 и 2010 г.

Получените стойности за емисионен фактор за 2009 г. и 2010 г. имат стойности както следва: 2009 г. - $0,580 tCO_2eq/MWh$ и 2010 г. – $0,632 tCO_2eq/MWh$.

Нетните намаления на емисиите на парникови газове вследствие увеличаване дела на енергията от ВИ за производство на електрическа енергия достигат стойности $2\,333\,148 tCO_2eq$ за 2009 г и $2\,819\,460 tCO_2eq$ за 2010 г.

В процентно изражение намалението съставлява 9,38 % през 2009 г. и постига едва забележимо нарастване през 2010 г. – 9,69 %.

Топлинна енергия и енергия за охлаждане

За оценка на намаленията на емисиите на парникови газове от използване на топлинна енергия от ВИ са използвани валидните за целия Европейски съюз сравнителни стойности на емисиите при използване на изкопаеми горива (fossil fuel comparators) при генерирането на топлинна енергия и електроенергия, посочени в Доклада относно изискванията за устойчиво развито производство при използването

²⁶ Директива 2009/28/ЕО, Приложение V, част Г „Разпределени приети стойности за биогорива и течни горива от биомаса” – Общо за отглеждане, преработване, транспорт и разпределение Приложение V, част В, т.19

²⁷ Директива 2009/28/ЕО, Приложение V, част Г „Разпределени приети стойности за биогорива и течни горива от биомаса” – Общо за отглеждане, преработване, транспорт и разпределение, част Г

на твърда и газообразна биомаса в електроенергетиката и системите за топлинна и охладителна енергия²⁸.

Намалението на емисиите на парникови газове при топлопроизводство при заместване на изкопаеми горива с твърда биомаса се определят съгласно следната формула

$$\text{Намаления (спестявания)} = (EC_{F(h)} - EC_h) / EC_{F(h)},$$

където:

$EC_{F(h)}$ - общи емисии от топлопроизводство;

EC_h - общи емисии от заместващото количество на изкопаеми горива за топлопроизводство (fossil fuel comparator).

В този случай препоръчителната стойност за изкопаемите горива (fossil fuel comparator) е $EC_{F(h)} = 87 \text{ gCO}_2\text{eq/MJ}$. Биомасата традиционно в нашата страна е представено от дървесни видове, попадащи в т.1 от Приложение II на горещитирания доклад, за които типичните стойностите по подразбиране са $1 \text{ gCO}_2\text{eq/MJ}$. Така изчислените стойности са показани в Таблица 6.

Сравнителните изчисления са направени, като са използвани стойностите за процентно участие на изкопаеми горива в топлопроизводството по два варианта (в приложената таблица по-долу), с оглед оценка на емисиите на парникови газове при тяхното заместване с биомаса. Процентите са спрямо възобновяемата енергия от таблица 1а.

Участие на фосилните горива в общото производство на топлинна енергия

Заместващи източници	I вариант, %	II вариант, %
Въглища	40	45
Газ метан	30	25
Електроенергия	15	20
Нафта	15	10
Общо	100	100

Резултатите от изчисленията на емисиите на парникови газове при посочените съотношения определя стойност за изкопаеми горива (fossil fuel comparator) $EC_{F(h)} = 81,95 \text{ gCO}_2\text{eq/MJ}$ за първи вариант и $EC_{F(h)} = 85,168 \text{ gCO}_2\text{eq/MJ}$ за втори вариант.

Намаленията на емисиите на парникови газове вследствие употребата на биомаса за производство на топлинна енергия бележи известно нарастване през 2010 г., в сравнение с 2009 г. Докато стойностите на намаленията, изразени в проценти за 2009 г. са 17,16 %, то през 2010 г. те достигат почти 20 % (19.90 %).

Изчислените стойности за нетните намаления на емисиите на парникови газове са показани в Таблица 6.

Безспорно най-голям дял в намаленията на емисиите на парникови газове има употребата на биомаса за производство на топлинна енергия, следвана от употребата на възобновяеми източници за производство на електрическа енергия.

Понастоящем използването на биогоривата е с най-малък дял, което определя и малкото намаление на емисиите от транспортния сектор.

²⁸ Report from the Commission to the Council and the European Parliament on Sustainability Requirements for the Use of Solid and Gaseous Biomass Sources in Electricity, Heating and Cooling, Annex 1 – Methodology for calculating greenhouse gas performance of solid and gaseous biomass used in electricity, heating and cooling – т. 17

Таблица 6: Оценка на намаленията на емисии на парникови газове от използването на енергия от ВИ (т CO₂ eq)

Екологични аспекти	2009	2010
Оценка на общото намаление на емисии на парникови газове в резултат от използването на енергия от възобновяеми източници ²⁹	5 124 705	6 167 301
- Оценка на намаленията на емисии на парникови газове от използването на електроенергия от възобновяеми източници	2 333 148	2 819 460
- Оценка на намаленията на емисии на парникови газове от използването на топлинна и охладителна енергия от възобновяеми източници	2 779 700	3 323 398
- Оценка на намаленията на емисии на парникови газове от използването на енергия от възобновяеми източници в транспорта	11 857	24 443

11. Моля докладвайте данните (за предходните 2 години) и дайте прогнозна оценка (за следващите години до 2020 г.) за излишъка/недостига на производството на енергия от възобновяеми източници спрямо индикативната крива, който може да бъде прехвърлен на/внесен от други държави-членки и/или трети страни, както и оценка на потенциала за съвместни проекти в периода до 2020 г. (Член 22, параграф 1, букви л) и м) от Директива 2009/28/ЕО)

Таблица 7: Действителни стойности и прогнозни оценки на излишъка и/или недостига (означен със знак -) спрямо индикативната крива на производството на енергия от ВИ, който би могъл да се прехвърли на / внесе от други държави-членки и/или трети страни на Република България(хил. т н.е.)^{30, 31}

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Енергия от ВИ общо, ktOe		120	80	168	202	353	386	481	420	471	411	341

11.1. Моля, включете подробни данни за статистическите прехвърляния, съвместните проекти и правилата за вземане на решения при съвместни системи за подпомагане

През периода 2009-2011 г. в България не са прилагани механизмите статистически прехвърляния, съвместните проекти както и съвместни схеми за подпомагане. Видно от прогнозите, направени в Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници е че България има потенциал да постигне заложените цели за дял на енергията от ВИ, чрез производство и потребление на енергията в страната като разчита на националните схеми за насърчаване. Въпреки това националното законодателство, чрез ЗЕВИ дава възможност за прилагане на механизмите за сътрудничество между държавите членки на ЕС предвидени в

²⁹ Приносите на газовите горива, електроенергията и водорода, произведени на база възобновяеми източници следва да бъдат докладвани във връзка с крайната им употреба (като електроенергия, топлинна и охладителна енергия или в транспорта) и да се отчитат само веднъж в оценката на общото нетно намаление на емисиите на парникови газове.

³⁰ Моля, използвайте действителни стойности за докладването на излишъка/недостига през двете години, предхождащи подаването на доклада, и съответно прогнозни оценки — за следващите години до 2020 г. Във всеки един доклад съответната държава-членка може да коригира данните от предходните доклади.

³¹ При попълването на таблицата, моля означавайте недостига с отрицателни числа (например -x хил. т н.е.).

Директива 2009/28/ЕО. При вземането на решения относно прилагането на тези механизми България ще се основава на задълбочен анализ за финансовите, нефинансовите ползи както и за разходите и рисковете, произтичащи от тяхното прилагане. При избор на схема ще бъдат отчетени специфичните ползи и недостатъците на всеки един от трите механизма.

12. Моля, включете информация за това как е била направена прогноза за дела на биоразградимите отпадъци от отпадъците, използвани за производство на енергия, както и какви стъпки са предприети за подобряване и верифициране на този вид прогнози. (Член 22, параграф 1, буква н) от Директива 2009/28/ЕО)

Прогнозата за дела на биоразградимите отпадъци от отпадъците, използвани за производство на енергия, се основава предимно на данни, публикувани от Националния статистически институт (НСИ). Според тези данни общото количество на отпадъците през 2009 г. са около 129 млн. т, а през 2010 г. – около 163 млн. т.

Данните на НСИ за отпадъците са разделени на две групи: промишлени отпадъци; и битови и строителни отпадъци. През последните години промишлените отпадъци съставляват 97 % - 98 % от общата маса на отпадъците.

Ежегодно НСИ публикува информация за промишлените отпадъци по икономически групи и по видове отпадъци (в тонове). За определяне на дела на биоразградимите отпадъци се използват данните по видове отпадъци (в тонове). Съдържат се данни за количествата от всеки вид отпадък (напр. отпадъци от метал, стъкло, пластмаса, дърво, текстил и т.н.), като за всеки вид са посочени и количествата предадени за оползотворяване, за обезвреждане и за износ. Тази информация позволява да се определят количествата на биоразградимите отпадъци.

При прогнозата за 2015 г. и 2020 г. е направено допускането, че делът на биоразградимите отпадъци в общите промишлени отпадъци се запазва, но в абсолютен размер количеството им се променя в зависимост от БВП и при отчитане на европейската (Директива 2008/98/ЕО за отпадъците) и националната политика за превенция, повторно използване и рециклиране на отпадъци, според йерархията при управлението на отпадъците.

По отношение на битовите отпадъци, НСИ публикува данни за годишните количества образувани, събрани и депонирани отпадъци. Оценката на биоразградимите отпадъци се основава на количеството депонирани отпадъци, което за 2009 г. и 2010 г. е съответно 3 421 т. и 3 041 т. Изследване на количествата и състава на отпадъците в Столична община³² показва количествата отпадъци по видове (хранителни, хартия, картон, пластмаса и т.н.) за множество квартали от общината. Изследването е използвано за определяне на дела на биоразградимите отпадъци в общите депонирани отпадъци.

При прогнозата за 2015 г. и 2020 г. е направено допускането, че делът на биоразградимите отпадъци в общите битови отпадъци се запазва, но в абсолютен размер количеството им се променя според прогнозния брой на населението и при отчитане на европейската (Директива 2008/98/ЕО за отпадъците) и националната политика за превенция, повторно използване и рециклиране на отпадъци, според йерархията при управлението на отпадъците.

При прогнозиране на количествата на отпадъците за енергийни цели е направено допускането, че се използват част от биоразградимите отпадъци от най-големите градове на страната с общо население около 3 млн. души. За определяне на енергията, произведена от оползотворяване на отпадъците се използват отново

³² „АЛАРА 2000“ ООД 2008 „Извършване на анализ на количествата и състава на отпадъците, генерирани от типични представители на жилищни райони с различна структура на застрояване, включваща обобщаване на събраните данни“

резултати от гореспоменатото изследване³³ за влажността и калоричността (топлина на изгаряне) на всеки от видовете отпадъци.

³³„АЛАРА 2000“ ООД 2008 „Извършване на анализ на количествата и състава на отпадъците, генерирани от типични представители на жилищни райони с различна структура на застрояване, включваща обобщаване на събраните данни“